

معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی
دفتر بررسی های فنی اقتصادی

فصلنامه بازار سرمایه (بورس) بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات

تهیه کننده: شرکت مطالعات اقتصادی آریاسهم
ناظرین: بیتا کریمی، بیتا محبی خواه

پائیز ۹۴

فصلنامه شماره ۱

فهرست مطالب

اهداف فصلنامه.....	۶
جایگاه بورس در اقتصاد ایران.....	۷
آموزش اصول و مبانی بورس.....	۸
تحلیل کل بازار.....	۱۰
تحلیل بازار سرمایه در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات.....	۱۱
منابع و مراجع.....	۴۸

فهرست جداول

- جدول شماره ۱: مقایسه پذیرش سهام شرکت ها در بورس و فرابورس ایران ۹
- جدول شماره ۲: اطلاعات مهم بورس اوراق بهادار در پاییز ۹۴ ..... ۱۱
- جدول شماره ۳: شرکت های فعال بخش فاوا در بورس اوراق بهادار در پاییز ۹۴ ..... ۱۱
- جدول شماره ۴: درصد سهم شرکت ها از معاملات سهام ۱۲
- جدول شماره ۵: اطلاعات تکمیلی بخش فاوا در بازار سهام ۱۲
- جدول شماره ۶: بررسی بانک ها در دوره زمانی ۹ ماهه (میلیارد ریال - مرتب شده بر اساس سرمایه) ۱۳
- جدول شماره ۷: بررسی نسبت های مختلف بانک ها در دوره زمانی ۹ ماهه (مرتب شده بر اساس نسبت بدهی) ۱۳
- جدول شماره ۸: بررسی بانک ها بر حسب درآمد (میلیارد ریال - مرتب شده بر اساس درآمد پیش بینی شده سال ۱۳۹۴) ۱۳
- جدول شماره ۹: بررسی بانک ها بر حسب هزینه (میلیارد ریال - مرتب شده بر اساس هزینه پیش بینی شده سال ۱۳۹۴) ۱۳
- جدول شماره ۱۰: تعداد شعب بانک ها ۱۳
- جدول شماره ۱۱: معاملات سهام شرکت پست بانک ۱۴
- جدول شماره ۱۲: اطلاعات شرکت ارتباطات سیار ایران در بازار سهام ۱۴
- جدول شماره ۱۳: معاملات سهام شرکت ارتباطات سیار ایران ۱۵
- جدول شماره ۱۴: اطلاعات شرکت مخابرات ایران در بازار سهام ۱۶
- جدول شماره ۱۵: معاملات سهام شرکت مخابرات ایران ۱۷
- جدول شماره ۱۶: اطلاعات شرکت کارت اعتباری کیش در بازار سهام ۱۷
- جدول شماره ۱۷: معاملات سهام شرکت کارت اعتباری ایران کیش ۱۸
- جدول شماره ۱۸: اطلاعات شرکت تجارت الکترونیک پارسیان در بازار سهام ۱۹
- جدول شماره ۱۹: معاملات سهام شرکت تجارت الکترونیک پارسیان ۱۹
- جدول شماره ۲۰: اطلاعات شرکت ایران ارقام در بازار سهام ۲۰
- جدول شماره ۲۱: معاملات سهام شرکت ایران ارقام ۲۰
- جدول شماره ۲۲: اطلاعات شرکت خدمات انفورماتیک ایران در بازار سهام ۲۰
- جدول شماره ۲۳: معاملات سهام شرکت خدمات انفورماتیک ایران ۲۱
- جدول شماره ۲۴: اطلاعات شرکت داده پردازی ایران در بازار سهام ۲۱
- جدول شماره ۲۵: معاملات سهام شرکت داده پردازی ایران ۲۲
- جدول شماره ۲۶: اطلاعات شرکت صنایع جوشکاب یزد در بازار سهام ۲۳

- جدول شماره ۲۷: معاملات سهام شرکت صنایع جوشکاب یزد..... ۲۳
- جدول شماره ۲۸: اطلاعات شرکت کابل شهید قندی یزد در بازار سهام..... ۲۴
- جدول شماره ۲۹: معاملات سهام شرکت کابل شهید قندی یزد..... ۲۴
- جدول شماره ۳۰: اطلاعات مهم بازار فرابورس..... ۲۵
- جدول شماره ۳۱: شرکت های فعال فاوا در فرابورس در پاییز ۹۴..... ۲۵
- جدول شماره ۳۲: درصد سهم شرکت های فاوا در بازار فرابورس..... ۲۵
- جدول شماره ۳۳: اطلاعات تکمیلی بخش فاوا در بازار فرابورس..... ۲۵
- جدول شماره ۳۴: اطلاعات شرکت همکاران سیستم در بازار سهام..... ۲۶
- جدول شماره ۳۵: معاملات سهام شرکت همکاران سیستم..... ۲۶
- جدول شماره ۳۶: اطلاعات شرکت افرانت در بازار سهام..... ۲۷
- جدول شماره ۳۷: معاملات سهام شرکت افرانت..... ۲۷
- جدول شماره ۳۸: اطلاعات شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی در بازار سهام..... ۲۸
- جدول شماره ۳۹: معاملات سهام شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی..... ۲۸
- جدول شماره ۴۰: معاملات سهام گروه فن آوا..... ۲۹
- جدول شماره ۴۱: معاملات اوراق اجاره رایتل..... ۲۹
- جدول شماره ۴۲: معاملات اوراق اجاره شرکت مخابرات ایران..... ۳۰
- جدول شماره ۴۳: معاملات سهام کارخانجات مخابراتی ایران..... ۳۰
- جدول شماره ۴۴: ICT براساس راه حل کرین..... ۳۴
- جدول شماره ۴۵: برنامه عملیاتی به منظور ساخت ظرفیت..... ۴۲
- جدول شماره ۴۶: برنامه عملیاتی به منظور بهبود خدمات..... ۴۲
- جدول شماره ۴۷: برنامه عملیاتی به منظور سرمایه گذاری بهینه..... ۴۲
- جدول شماره ۴۸: برنامه عملیاتی به منظور تشویق نوآوری..... ۴۳
- جدول شماره ۴۹: برنامه عملیاتی به منظور خلق دانش..... ۴۳
- جدول شماره ۵۰: برنامه عملیاتی به منظور همکاری موثر..... ۴۳
- جدول شماره ۵۱: سهم فاوا از رشد اقتصادی در بازه های زمانی مختلف..... ۴۶
- جدول شماره ۵۲: اثر فاوا بر رشد اقتصادی در بازه های زمانی مختلف..... ۴۶
- جدول شماره ۵۳: ضریب افزایش تاثیر فاوا بر رشد اقتصادی..... ۴۶

فهرست نمودارها

- نمودار ۱: بررسی گراف سودآوری ارتباطات سیار ۱۵
- نمودار ۲: جزئیات درآمد محقق شده و بهای تمام شده شرکت ارتباطات سیار ایران ۱۶
- نمودار ۳: حضور کشورها در رتبه بندی Tech 100 براساس تعداد شرکت ها ۳۲
- نمودار ۴: درصد درآمد بدست آمده توسط شرکت ها در رتبه بندی Tech 100 ..... ۳۲
- نمودار ۵: سهم انتظاری رشد درآمدی صنایع آلمان ۳۶
- نمودار ۶: کاهش انتظاری هزینه ها در صنایع آلمان ۳۷
- نمودار ۷: اهمیت ICT به عنوان تسهیل کننده مدل های جدید کسب و کار به اعتقاد کاربران کشورهای مختلف ۳۷
- نمودار ۸: توسعه فناوری اطلاعات و تاثیر آن بر رشد اقتصادی ۴۵
- نمودار ۹: عوامل تعیین کننده در تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد اقتصادی ۴۷

فهرست پیوست ها

- پیوست ۱: پتانسیل فناوری اطلاعات و ارتباطات سبز در اقتصاد های نو ظهور ۳۱
- پیوست ۲: تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش اقتصاد کلان کشور آلمان ۳۵
- پیوست ۳: استراتژی توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات در کشور استرالیا ۳۸
- پیوست ۴: نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی ۴۴

اهداف فصلنامه

مهمترین هدفی که وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از انتشار فصلنامه بازار سرمایه (بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات) دنبال می‌نماید، فراهم نمودن زمینه آشنایی با ساختار بازار بورس و بخصوص معرفی نقاط قوت و پتانسیل‌های موجود در این بازار برای حمایت از شرکت‌های حوزه فاوا می‌باشد. با توجه به لغو تحریم‌ها در پی برجام، انتظار رونق بازار سرمایه می‌رود که در این راستا فصلنامه مذکور نیز در نظر دارد آشنایی با بازار سرمایه را برای شرکت‌های فاوا و خصوصاً برای شرکت‌های خصوصی این حوزه فراهم نماید و راهکارها و دید مناسبی را درباره این بازار بزرگ کشور، در اختیار فعالان این صنعت قرار دهد.

تصمیم بر این است که ارائه مطالب در قالب تعریف اصطلاحات پایه ای بورس، معرفی اجزای مختلف بورس و فرآیندهای آنها، فرآیندهای قانونی و اقتصادی موردنیاز برای وارد شدن در بورس، جایگاه بورس در اقتصاد ایران، گزارش وضعیت فعلی شرکت‌های وابسته به حوزه فاوا در بورس با ارائه آمار و ارقام دقیق و پیش بینی وضعیت سهام این شرکت‌ها با توجه به شرایط بنیادین و تکنیکال باشد تا با شناسایی فرصت‌های بهبود (نقاط ضعف) و ارائه راهکار برای تبدیل آنها به نقاط قوت، در نهایت هم به جنبه سیاستگذاری، راهبری و نظارت وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات کمک نماید و هم به شرکت‌های خصوصی تا در فرآیند کسب و کار خود، مسیر صحیحی را انتخاب نمایند.

یکی از مشکلات پیش روی بسیاری از شرکت‌های فاوا در بخش خصوصی و بخصوص شرکت‌های نوپا این است که در هنگام طراحی فرآیند کسب و کار به جنبه‌هایی همچون ارزیابی اقتصادی، بازاریابی، مدیریت مالی و... توجه کمتری دارند و بیشتر بر روی ابعاد فنی متمرکز می‌شوند که این امر می‌تواند یکی از دلایل عمده شکست بسیاری از آنها باشد، لذا وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات سعی دارد در قالب فصلنامه پیش رو به تغییر این رویه در شرکت‌های فاوا کمک نماید تا این شرکت‌ها بتوانند در بازه زمانی مطلوب به بلوغ دست یابند.

به منظور غنای مطالب فصلنامه و استمرار تهیه و تدوین آن، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از هر گونه پیشنهاد، انتقاد و ارسال مطالب مرتبط برای درج در بولتن استقبال می‌نماید.

مجید توکل

مدیر کل دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

جایگاه بورس در اقتصاد ایران

بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۴۶ هجری شمسی تأسیس شد. فلسفه وجودی تشکیل بورس ایجاد بازاری منصفانه و شفاف بود که در آن ابزارهای متنوعی ارائه گردد و عموم مردم با دسترسی آسان به آن از ارزش افزوده اقتصادی خلق شده، بهره مند گردند. رشد و توسعه اقتصادی، نیازمند برخورداری از بازارهای مالی گسترده و کارا است. بازارهای مالی از دیدگاه اقتصادی به دو بخش بازار پول و بازار سرمایه تقسیم می‌شوند. بازار پول، بازار مبادله منابع کوتاه‌مدت است و حداکثر سررسید آن یک دوره مالی (معمولاً یکسال) است. در کنار بازار پول، بازار سرمایه از جایگاه و اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. بازار سرمایه که براساس ویژگی آن، مختص منابع بلندمدت است، امکان مبادله منابع را میان دارندگان مازاد منابع با متقاضیانی که دارای کسری منابع می‌باشند، فراهم می‌آورد.

از آنجا که رشد و توسعه اقتصادی نیازمند ایجاد سرمایه‌گذاری‌های کلان است و این سرمایه‌گذاری‌ها هیچ‌گاه نمی‌توانند براساس بازار منابع کوتاه‌مدت (بازار پول) تأمین مالی شوند، ایجاد یک بازار سرمایه قوی و کارآمد زیرساخت اساسی تأمین مالی بلندمدت طرح‌های اساسی هر کشور را تشکیل می‌دهد. بازار سرمایه مکانیسمی را فراهم می‌آورد تا براساس آن امکان تجهیز پس‌اندازهای اندک به سرمایه‌گذاری‌های کلان اقتصادی فراهم شود که این اقدام براساس تخصیص بهینه منابع امکان‌پذیر می‌شود. در یک اقتصاد سالم با بازار بورس پویا می‌توان از طریق فروش سهام و اوراق مشارکت به تجهیز منابع مالی پرداخت. می‌توان با تقویت حس مشارکت در عموم افراد جامعه به هدایت سرمایه‌های اندک آنان به سمت فعالیت‌های تولیدی و تجاری گام برداشت و می‌توان از حرکت سرمایه‌ها به سوی فعالیت‌های سفته‌بازانه جلوگیری نمود چنان که خرید ارز و گاهی مسکن و خرید خودرو موجب خروج پول از چرخه تولید شده و کاهش اشتغال، تشدید بیکاری و تورم را در پی داشته است.

هرچند که بورس اوراق بهادار کشور از نظر نماگرهای جمعیتی، صنعتی و اقتصادی از موقعیت ممتازی برخوردار است، اما در دسترس نبودن ابزارها و زمینه‌های لازم برای مشارکت برابر و گسترده صاحبان منابع پس‌اندازی در بازار سرمایه ایران سبب شده تا درصد کمی از سرمایه تجهیز شده کنونی، توسط این بازار به سهامداران جزء یا حتی بخش خصوصی تعلق داشته باشد. در این باره می‌توان گفت که امروزه، انواع بسیار متنوعی از ابزارهای مالی در بازارهای پول و سرمایه دنیا مورد استفاده قرار می‌گیرند از این رو نیز تنوع بخشی به ابزاری‌های استقرایی و... در راستای مدیریت ریسک می‌تواند در این راستا موثر باشد.

همچنین ضعف در مدیریت صحیح منابع ارزی و انتقال نقدینگی‌های سرگردان و حتی برخی سپرده‌های بانکی به سوی بازار ارز و سایر بازارهای حاشیه‌ای از مشکلات بازار مالی اقتصاد ایران بوده است در حالی که می‌توانستیم با تزریق این نقدینگی به بازار بورس در فعالیت و تولید اقتصادی سهیم باشیم و از این طریق زمینه ایجاد اشتغال، گسترش تولیدات داخلی و به تبع آن کاهش تورم و بهبود رفاه اجتماعی و خصوصی را فراهم آوریم. [پیوست ۱](#)

از این رو انتقال نقدینگی‌های سرگردان و عدم تمرکز بر سپرده‌گذاری‌ها در کنار مولفه‌هایی همچون افزایش دانش و فرهنگ سهامداری می‌تواند موجبات کاهش تمرکز بر بازارهای حاشیه را منجر شود و از این رو می‌توان از بازار سرمایه برای مدیریت هدفمند نقدینگی، کنترل تورم، تزریق منابع مالی ارزان قیمت به صنایع و... بهره برد. بر این اساس یکی از ویژگی‌های حرکت به سوی توسعه اقتصادی، این است که مجموعه اقتصاد، بتواند منابع پس‌انداز را به سوی سرمایه‌گذاری‌های مورد نیاز اقتصاد ملی و در صورت مازاد، به سوی سرمایه‌گذاری‌های خارجی هدایت کند. وظیفه تجهیز منابع پس‌انداز به سوی سرمایه‌گذاری مورد نیاز نیز، توسط بازار پول و بازار سرمایه انجام می‌شود. البته در نخستین مراحل توسعه، بازار پول نقش اساسی را در تجهیز منابع پس‌انداز به عهده دارد، اما به تدریج که اقتصاد توسعه می‌یابد بازار سرمایه، بخش فزاینده‌ای از پس‌اندازها را به سوی سرمایه‌گذاری هدایت می‌کند.

با نگاهی به تجربه کشورهای توسعه یافته و صنعتی نیز مشاهده می‌شود که توسعه بخش مالی و اجزای آن، از جمله بازار سرمایه در این کشورها، به‌گونه‌ای بوده است که همواره بخش چشمگیری از منابع مالی مورد نیاز بنگاه‌های تولیدی و اقتصادی، از طریق بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار به عنوان مهم‌ترین نهاد بازار سرمایه تأمین شده است.

در دهه‌های اخیر نیز اقتصاد جهانی، شاهد ظهور بازارهای سرمایه و گسترش نقش و رشد بازارهای متشکل سرمایه از جمله بورس اوراق بهادار در کشورهای در حال توسعه مانند کره، مالزی، تایلند و ترکیه بوده است. در این میان بازار سرمایه کشور ما و بورس اوراق بهادار، به عنوان نماد اصلی این بازار، با این که از پیشینه حدود نیم قرن برخوردار است، هنوز نتوانسته جایگاه اصلی خود را در اقتصاد کشور پیدا کند. این در حالی است که تاثیر متقابل گسترش بازار سرمایه و توسعه اقتصادی، مورد توافق بیشتر پژوهشگران اقتصادی است و نقش مثبت بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار در رشد و توسعه اقتصادی، از راه افزایش و سالم سازی سرمایه‌گذاری، پذیرفته شده است.

آموزش اصول و مبانی بورس

یکی از مفاهیم رایج سرمایه‌گذاری، مفهوم بازار سرمایه است. در اینجا پاسخ می‌دهیم که بازار سرمایه چیست؟ وظایف و کارکردهای آن کدام است؟ نقاط ضعف و قوت بازار سرمایه کشور چیست؟ برای سرمایه‌گذاری در بازار سهام چه باید کرد و چه باید دانست و چگونه می‌توان موفق تر بود؟

بازار سرمایه

بطور کلی بازار سازوکاری است که به کمک آن مردم به خرید و فروش کالا و خدمات می‌پردازند. بازارها نیازمند بازیگران و زمان کار مشخص هستند. خریداران در بازار دارای قدرت انتخاب مناسب هستند و می‌توانند از بین کالاها و خدمات، بهترین آنها را انتخاب نمایند. فروشندگان نیز به خریداران بسیاری دسترسی دارند و از این رو هزینه‌های ارتباطی کمتری می‌پردازند. بازار سرمایه نیز مشابه هر بازار دیگری است، اما مهمترین کالای این بازار، سرمایه است که این بازار بخشی از بازارهای مالی بوده و در مقابل بازار پول، جایگاه تامین بلندمدت سرمایه شرکت‌هاست. بازار سرمایه زیربنای فعالیت‌های تجاری، صنعتی، دولتی و خصوصی بوده و واسطه‌ای برای تخصیص وجوه بلندمدت به منظور تشکیل دارایی‌های سرمایه‌ای است. وجوه این بازار از سرمایه‌گذاران انفرادی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌ها، بانک‌ها و دیگر دارندگان وجوه بدست می‌آید. وجوه مذکور جهت تامین مالی طرح‌های کسب‌وکار و توسعه‌ای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، بازار سرمایه، وجوه را از بخش‌های دارای مازاد جمع‌آوری می‌کند و آن را به سمت کسانی که نیازمند تامین مالی هستند، هدایت می‌کند. کارایی بازار سرمایه، حاصل عملکرد بازیگران و نیروهای رقیب در آن است. در کشورهای پیشرفته، بازار سرمایه و بخصوص بورس اوراق بهادار مهمترین جایگاه تامین سرمایه واحدهای تجاری و صنعتی است. در حالیکه در کشورهای کمتر توسعه یافته همچون ایران، تمرکز تامین مالی بر سیستم و شبکه بانکی است.

نقش بازار سرمایه

بازار سرمایه نقش مهمی را در توسعه اقتصادی کشورها خصوصاً کشورهای پیشرفته بازی می‌کند. بازار سرمایه کارا برای شرکت‌های منتشرکننده سهام و دیگر اوراق بهادار و همچنین سرمایه‌گذاران انفرادی و نهادی این اطمینان را فراهم می‌کند که قیمت‌های اوراق مذکور منصفانه تعیین شود. از این رو، اقتصاد کشور نیز منتفع می‌گردد. زیرا تخصیص وجوه و سرمایه بصورت بهینه انجام می‌پذیرد یعنی پروژه‌های سودده و حیاتی تامین مالی خواهند شد و پروژه‌هایی که دارای ارزش منفی هستند یا بعبارت دیگر برای اقتصاد کشور حیاتی نیستند رد خواهند گردید. امروزه در دنیا، بازارهای سرمایه کشورها با یکدیگر ترکیب می‌شوند و بازارهای سرمایه بین‌المللی را تشکیل می‌دهند. از این رو نه تنها فرآیند رشد اقتصادی کشورها تسریع و تسهیل می‌گردد بلکه با جهانی شدن سرمایه، تخصیص بهینه سرمایه بین‌المللی نیز در حال انجام است.

بازار سرمایه دارای عملکردهای زیر است:

- نیازهای سرمایه‌ای شرکت‌ها و نهادها را تامین می‌نماید.
- به نهادهای مالی امکان می‌دهد تا از وجوه خود در دوره‌های بلندمدت استفاده سودآور کنند.
- موجب امنیت دارایی‌های مالی می‌گردد.
- با هدایت پس‌اندازهای مردم به سمت سرمایه‌گذاری‌های مولد ضمن کمک به افزایش تولید کالا و خدمات و تعادل عرضه و تقاضای وجوه، موجب جلوگیری از افزایش نرخ تورم می‌گردد.
- تامین مالی پروژه‌ها و طرح‌های سودآور را تسهیل می‌نماید.
- باعث شفافیت ارائه اطلاعات و اطلاع‌رسانی اثربخش می‌گردد.
- با فراهم کردن زمینه استقراض بلندمدت برای دولت باعث تامین مالی طرح‌های توسعه‌ای در بخش عمومی می‌گردد.

تعاریف و مفاهیم بازار بورس و فرابورس

ورود به بازار اوراق بهادار از جمله اهداف شرکت‌ها محسوب می‌شود. اما این واقعیت که دستیابی سریع و آسان به بازار اوراق بهادار برای تعداد عمده‌ای از شرکت‌های سهامی فعال در کشور میسر نبوده و این شرکت‌ها از مزایای بازار سرمایه محروم بوده‌اند قبل از ایجاد فرابورس مشهود بوده است. بنابراین فرابورس ایران با ساختار و جایگاه قانونی مشابه بورس ولی با شرایط پذیرش و معامله ساده تر ایجاد گردید تا حوزه شمول بازار سرمایه کشور را گسترش دهد. مهم‌ترین وظیفه فرابورس ایران، ساماندهی و هدایت بخشی از بازار سرمایه می‌باشد که شرایط ورود به بورس اوراق بهادار را نداشته یا تمایل به ورود سریع‌تر به بازار را

دارند، لذا رویه‌های پذیرش شرکت‌ها و تنوع شرایط پذیرش به گونه ایست که شرکت‌ها با احراز حداقل شرایط و در سریع‌ترین زمان ممکن، امکان ورود به بازار را داشته و از کلیه مزایای شرکت‌های پذیرفته شده در بازار اوراق بهادار استفاده کنند. نام این بازار در ایران از معادل انگلیسی آن **over the counter** گرفته شده است. به همین دلیل به این بازار اختصاراً **Otc** نیز گفته می‌شود. قابل ذکر است که سازمان بورس اوراق بهادار به عنوان نهاد ناظر بر فعالیت‌های مالی و عملیاتی شرکت‌های بورس، فرابورس و بورس کالا نظارت کامل دارد.

تفاوت‌های فرابورس با بورس

شرکت فرابورس ایران همچون دو بورس فعال کشور - بورس اوراق و بورس کالا- با مجوز شورای عالی بورس ایجاد شده و تحت نظارت سازمان بورس اوراق بهادار قرار دارد، با این تفاوت که ورود به بازارهای فرابورس از شرایط و الزامات کمتری برخوردار بوده و شامل بازارهای متنوعی می‌باشد که این تفاوت‌ها را به اختصار در ادامه تشریح می‌کنیم.

الف) تفاوت در بازارها:

الف - ۱) براساس دستورالعمل "پذیرش، عرضه و نقل و انتقال اوراق بهادار در فرابورس ایران"، فرابورس دارای پنج بازار (اول، دوم، سوم (عرضه)، ابزارهای نوین مالی و پایه) است. پذیرش شرکت‌های سهامی عام در بازار اول و بازار دوم و پذیرش سایر اوراق بهادار صرفاً در بازار ابزارهای نوین مالی صورت می‌پذیرد. بازار سوم جهت عرضه یکجا و پذیره‌نویسی اوراق بهادار و بازار پایه جهت درج و نقل و انتقال سهام شرکت‌هایی است که بر اساس الزام بند ب ماده ۹۹ قانون برنامه پنجم توسعه، مشمول ثبت نزد سازمان بورس و اوراق بهادار بوده و امکان پذیرش در یکی از بازارهای بورس یا فرابورس را ندارند.

الف - ۲) شرکت بورس تهران دارای دو بازار می‌باشد: بازار اول و بازار دوم

ب) تفاوت در فرآیند پذیرش:

با توجه به تقسیم‌بندی‌های انجام شده فوق، مقایسه‌ای بین شرایط پذیرش سهام در بازارهای بورس و فرابورس برای آشنایی بیشتر ارائه می‌کنیم: (جدول شماره ۱) بر اساس بند ب ماده ۱ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید سهام شناور آزاد بخشی از سهام شرکت است که دارندگان آن همواره آماده عرضه و فروش آن سهام می‌باشند و قصد ندارند با حفظ آن قسمت از سهام در مدیریت شرکت مشارکت نمایند.

جدول شماره ۱: مقایسه پذیرش سهام شرکت‌ها در بورس و فرابورس ایران

شرح	بورس		فرابورس	
	تابلوی اصلی بازار اول	تابلوی فرعی بازار اول	بازار دوم	بازار اول بازار دوم
حداقل سرمایه ثبت شده شرکت	یک هزار میلیارد ریال	پانصد میلیارد ریال	دویست میلیارد ریال	یک میلیارد ریال
حداقل سهام شناور	۲۰ درصد	۱۵ درصد	۱۰ درصد	۵ درصد
حداقل تعداد سهامداران	۱۰۰۰	۷۵۰	۲۵۰	۲۰۰
حداقل سابقه فعالیت مرتبط شرکت در صنعت مربوطه	۳	۳	۲	حداقل ۲ سال از زمان بهره برداری با ارائه خدمات گذشته باشد
زیان انباشته	نداشته باشد	نداشته باشد	نداشته باشد	نداشته باشد
نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی	۳۰	۲۰	۱۵	۱۵
سودآوری	۳ دوره منتهی به پذیرش سودآور باشد	۲ دوره منتهی به پذیرش سودآور باشد	۱ دوره منتهی به پذیرش سودآور باشد	۱ دوره منتهی به پذیرش سودآور باشد

در توضیح جدول فوق باید اشاره داشت که بازار بورس به دو بخش تقسیم بندی میشود؛ بازار اول (تابلوی اصلی و فرعی) و بازار دوم که پذیرش شرکت‌ها در این دو بازار منوط به پذیرش تعهدات فوق میباشد، برای مثال شرکت A برای پذیرش در بازار دوم باید تعهد دهد که ۱۰ درصد از سهام شرکت بعد از عرضه اولیه قابل معامله و به اصطلاح در بازار شناور باشد.

تحلیل کل بازار

بررسی بورس اوراق بهادار در سه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۴ حاکی از معاملات فرسایشی و انتظار معامله گران از سرانجام لغو تحریم ها و ترسیم چشم انداز آتی بازار سرمایه کشور میباشد. از این رو در سه ماهه منتهی به آذر شاخص کل با کاهش محدود ۱۶۷ واحدی به سطح ۶۱۵۱۸ واحد رسید. اما رخداد مهم پیش روی بازار اخباری است که از رفع تحریم ها از اوایل دی ماه سال جاری حکایت می کند، از این رو انتظار داریم بی حرکتی و سکون فعلی بازار سرمایه در حقیقت نشانه ای برای آماده شدن بورس برای یک حرکت صعودی قوی در ماه های پایانی سال ۱۳۹۴ ناشی از خوشبینی در مولفه های بنیادی و علی الخصوص سیاسی پس از لغو تحریم ها باشد.

اعتقاد داریم که با رفع شدن تحریم ها از بعد قیمت سهام صنایع و شرکت ها، شاهد یک حرکت جهشی در ماه های آغازین پس از برداشته شدن محدودیت های اقتصادی و سیاسی در صنایعی که بیشترین آسیب را در دوران تحریم دیده اند باشیم از این رو گروه هایی نظیر خودرو، بانک، بیمه، حمل و نقل، تجهیزات و... میتوانند در صدر این صنایع برشمرده شوند. در حقیقت بازبینی دوران تحریم نشان میدهد که این گروه ها با قطع و یا کاهش تعاملات خود با دنیای غرب با افزایش هزینه های تولید، کاهش درآمد و افت شدید سودآوری مواجه شدند از این رو با لغو تحریم ها میتوان انتظار داشت که مجدداً با مشارکت و تعامل با طرف های غربی بتوان از تکنولوژی، منابع مالی و... آن ها بهره مند شوند، امری که در کاهش هزینه ها و بهبود نسبت های سودآوری میتواند موثر باشد و این عوامل می تواند تاثیر خود را در قیمت سهام این گروه متبلور سازد.

اما یکی دیگر از مولفه های رشد بازار سرمایه بحث قیمت های جهانی از جمله قیمت نفت و کالاهای اساسی نظیر فلزات، فرآورده های نفتی، پتروشیمی و... میباشد به نحوی که در ماه های اخیر شاهد روند کاهشی قیمت جهانی نفت به مرز ۳۰ دلار و حتی کمتر بودیم که ناشی از عرضه و تولید نفت توسط تولیدکنندگان بزرگ این حوزه و رقابتی که بین آن ها شکل گرفته شده است می باشد لازم به توضیح که بازار سرمایه به صورت مستقیم بیش از ۵۰ درصد به قیمت های جهانی وابسته است و بهبود این مولفه مهم میتواند یکی عوامل بهبود مسیر بازار سرمایه تلقی شود. از سوی دیگر عدم کاهش بیشتر قیمت های جهانی و اجماع تولید کنندگان بزرگ نفتی مبنی بر کنترل میزان تولید و عرضه میتواند از کاهش بیشتر قیمت ها جلوگیری نماید این امر میتواند در مبنای اقتصاد کلان جمهوری اسلامی ایران نیز موثر واقع شود به نحوی که تجربه نشان داده است با توجه به اتکا سیاست های اقتصادی و منابع و مصارف دولتی در بعد هزینه و درآمد با تغییرات قیمت نفت نوسان پذیر است از این رو عدم کاهش بیشتر قیمت نفت و رشد قیمت این طلای سیاه می تواند سیاست های اقتصادی دولت را از انقباضی و کنترلی به اعمال سیاست های انبساطی و آزاد با هدف ایجاد رونق و شادابی در فضای اقتصادی تغییر دهد که تاثیر آن در بازار سرمایه مثبت خواهد بود.

در پایان باید به این نکته مهم نیز اشاره شود که سیاست های دولت کاهش هزینه تمام شده پول در جامعه می باشد، از این رو کاهش نرخ سود بانکی و بین بانکی در ماه های پایانی سال ۱۳۹۴ و سال آینده یکی از اهداف مهم دولت و بانک مرکزی میباشد. از این رو در نشست شورای پول و اعتبار در قدم اول کاهش نرخ ذخیره قانونی بانک ها از ۱۳ به ۱۰ درصد کلید خورد که کارشناسان اعتقاد دارند این مهم یک قدم مهم در راستای اجرای سیاست های انبساطی و همچنین کاهش نرخ سود بانکی می باشد. هم چنین با توجه به بستر های مناسبی که در حوزه اقتصاد داخلی در حال شکل گیری است و از سوی دیگر در ابعاد سیاسی نیز میتوان به گشایش های سیاسی خوش بین بود. انتظار داریم برخلاف نه ماهی که از سال ۱۳۹۴ گذشت در سه ماهه پایانی این سال و همچنین در سال ۹۵ شاهد تغییرات مثبت در فضای اقتصادی، بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار تهران باشیم.

تحلیل بازار سرمایه در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات

باید در نظر داشت که حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات از مسیر بازار سرمایه، می تواند به دو شیوه محرک رشد اقتصادی باشد:

۱. گسترش و افزایش حضور شرکت های حوزه فاوا در بازار سرمایه.
  ۲. بهره گیری از خدمات و ابزارهای فناوری اطلاعات در راستای رونق و تسهیل فعالیت در بازار سرمایه، پتانسیل بالای فناوری اطلاعات و ارتباطات را در کمک به رشد اقتصادی نشان می دهد. پیوست ۲ پیوست ۳ و پیوست ۴
- در این گزارش، اطلاعات مهم بازار بورس و فرابورس در سه ماهه سوم سال ۹۴، عملکرد شرکت های فاوا و جایگاه آن ها در بازار بورس و فرابورس بررسی شده است.^۱

جدول شماره ۲: اطلاعات مهم بورس اوراق بهادار در پاییز ۹۴

اطلاعات مهم بورس در سه ماهه سوم سال ۹۴						
عنوان	مهر	آبان	آذر	پاییز	تابستان	درصد تغییرات پاییز نسبت به تابستان
روز	۲۱	۲۰	۲۰	۶۱	۶۳	-۳,۲
ارزش بازار (میلیارد ریال)	۲,۷۱۴,۳۶۰	۲,۷۳۹,۸۰۷	۲,۶۶۱,۴۹۲	-	-	-
حجم کل معاملات (میلیون سهم)	۹,۲۱۲	۸,۲۳۵	۹,۰۱۳	۲۶,۴۶۰	۴۱,۶۱۲	-۳۶,۴
ارزش معاملات (میلیارد ریال)	۱۶,۱۶۱	۱۴,۵۳۵	۱۶,۲۲۹	۴۶,۹۲۵	۸۹,۰۶۵	-۴۷,۳
دفعات کل معاملات	۶۳۸,۷۴۶	۵۸۵,۱۳۵	۵۷۵,۳۶۶	۱,۷۹۹,۲۴۷	۲,۵۸۶,۶۲۹	-۳۰,۴
تعداد شرکت	۳۱۸	۳۱۸	۳۱۸	۳۱۸	۳۱۸	-

جدول شماره ۳: شرکت های فعال بخش فاوا در بورس اوراق بهادار در پاییز ۹۴

شرکت های فعال بخش فاوا در بازار بورس سه ماهه سوم سال ۹۴			
عنوان صنعت	زیر صنعت	نام شرکت	نماد
بانکها و موسسات اعتباری	زیرگروه سایر واسطه های پولی	پست بانک ایران	وپست ۱
مخابرات	مخابرات	مخابرات	اخابر ۱
رایانه و فعالیت های وابسته	مشاوره و تهیه نرم افزار	شرکت ارتباطات سیار ایران	همراه ۱
		تجارت الکترونیک پارسیان	رتاب ۱
		ایران ارقام	مرقام ۱
		کارت اعتباری ایران کیش	رکیش ۱
		خدمات انفورماتیک	رانفور ۱
		داده پردازی ایران	مداران ۱
ماشین آلات و دستگاه های برقی	تولید سیم و کابل عایق	صنایع جوشکاب یزد	بکاب ۱
		کارخانجات تولیدی شهید قندی	بکام ۱

^۱ - تمامی داده ها از وب سایت های کنال، آی آر بورس و شرکت مدیریت فناوری بورس تهران و گزارش " جایگاه شرکت های بخش فاوا در بورس اوراق بهادار در پاییز سال ۹۴" دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات دی ماه سال ۱۳۹۴ استخراج شده است.

جدول شماره ۴: درصد سهم شرکت ها از معاملات سهام

درصد سهم هر شرکت از معاملات کل سهام بخش فاوا در بازار بورس سه ماهه سوم سال ۹۴				
عناوین شرکت ها	درصد سهم حجم معاملات	درصد سهم ارزش معاملات	درصد سهم تعداد دفعات معاملات	درصد سهم ارزش بازار
شرکت ارتباطات سیار ایران	۴	۳۶,۵	۷,۶	۴۱,۱
مخابرات	۲۹,۹	۲۱,۵	۱۲,۱	۳۸,۱
خدمات انفورماتیک	۱,۱	۵,۳	۳,۵	۱۵,۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۲,۴	۲,۲	۳,۴	۱,۷
پست بانک ایران	۳۱,۱	۱۱,۱	۲۶,۲	۱,۴
کارت اعتباری کیش	۴,۶	۵,۴	۶	۱,۲
کاخانجات تولیدی شهید قندی	۲۰,۳	۱۲,۷	۲۶,۸	۰,۵
ایران ارقام	۱,۵	۰,۸	۲,۱	۰,۴
داده پردازی ایران	۳,۸	۱,۳	۵,۸	۰,۳
صنایع جوشکاب یزد	۱,۳	۳,۲	۶,۴	۰,۰۵
جمع کل	۱۰۰	۱۰۰	۹۹,۹	۹۹,۹۵

جدول شماره ۵: اطلاعات تکمیلی بخش فاوا در بازار سهام

حجم سهام معاملاتی فاوا (سهم)	ارزش سهام معاملاتی فاوا (میلیون ریال)	تعداد دفعات معاملاتی فاوا (دفعه)	ارزش بازاری فاوا (میلیارد ریال)
۵۲۴,۴۷۳,۸۷۳	۱,۶۶۰,۳۷۴	۵۶,۲۹۱	۱,۰۶۴,۲۸۵
درصد سهم حجم معاملاتی فاوا از کل بازار	درصد سهم ارزش سهام معاملاتی فاوا از کل بازار	درصد سهم تعداد دفعات معاملاتی فاوا از کل بازار	درصد سهم ارزش بازاری فاوا از کل بازار
۲	۳,۵	۳,۱	۱۰,۷

شرکت پست بانک ایران

در بازه زمانی دی تا اسفند ۱۳۹۴ از بعد معامله گری بالغ بر ۱۰۰ درصد بازدهی را برای سهامدارانش به ارمغان آورد، واکاوی رشد اخیر را میتوان عمدتاً در شایعاتی از تعدیل سود بودجه سال ۱۳۹۵ به ۲۰۰ ریال و تحریر سهم به واسطه تزریق نقدینگی می توان اعلام کرد این در حالی است که پس از بازدهی ۱۰۰ درصدی در سه ماهه مورد نظر به واسطه شایعه فوق، در تاریخ ۱۶ اسفند ماه بودجه سال مالی ۹۵ سود را ۲۵ ریال اعلام نمود و در حقیقت با این اعلامیه بودجه می توان انتظار کاهش تقاضا برای خرید سهم، افزایش عرضه و فروش سهام و افت قیمت در روزها و هفته های آتی را داشت.

در بررسی اولیه بودجه سال ۱۳۹۵ پست بانک رشد ۱۱۷۳ درصدی سود خالص هر سهم نسبت به بودجه سال ۹۴ چشم نوازی میکند (سود سال مالی ۹۴ برابر ۲ ریال و سود سال مالی ۱۳۹۵ برابر ۲۵ ریال اعلام شده است) اما بررسی موشکافانه تر نشان می دهد که بخش عمده درآمد بانک با توجه به هزینه های سنگین جاری صرف هزینه های عمومی و اداری می شود به نحوی که هزینه ها بیش از ۸۲ درصد درآمد کسب شده بانک را به خود اختصاص میدهد به عبارتی با توجه به سرمایه پست بانک ناهمخوانی منابع و مصارف کاملاً مشهود است.

در جدول زیر به بررسی عملکرد سال ۹۴ چند بانک و موسسه فعال در بورس اوراق بهادار با سرمایه مشابه در دوره های زمانی مشابه پرداخته شده که مقایسه داده های منتخب میتواند قابل توجه باشد:

جدول شماره ۶: بررسی بانک ها در دوره زمانی ۹ ماهه (میلیارد ریال - مرتب شده براساس سرمایه)

عنوان بانک	دوره	سرمایه	دارایی کل	بدهی کل	حقوق صاحبان سهام	ارزش دفتری هر سهم (ریال)
بانک ایران زمین	۹ ماهه سال ۱۳۹۴	۴,۰۰۰	۱۰۹,۵۷۱	۱۰۹,۰۴۳	۵۲۸	۱۳۲
بانک خاورمیانه	۹ ماهه سال ۱۳۹۴	۴,۰۰۰	۳۴,۷۵۱	۲۹,۵۸۵	۵,۱۶۵	۱,۲۹۱
پست بانک	۹ ماهه سال ۱۳۹۴	۳,۲۳۳	۵۷,۲۰۱	۵۵,۰۵۰	۲,۱۵۱	۶۶۵

جدول شماره ۷: بررسی نسبت های مختلف بانک ها در دوره زمانی ۹ ماهه (مرتب شده براساس نسبت بدهی)

عنوان بانک	دوره	نسبت بدهی	حاشیه سود خالص %	نسبت بازده دارایی (ROA) %	نسبت بازده حقوق صاحبان سهام (ROE) %	قیمت سهم به ارزش دفتری (P/B)
بانک خاورمیانه	۹ ماهه سال ۱۳۹۴	%۸۵	۱۶,۷	۲,۱	۱۴,۲	%۲۵۲
پست بانک	۹ ماهه سال ۱۳۹۴	%۹۶	۰,۱	۰	۰,۲	%۳۱۵
بانک ایران زمین	۹ ماهه سال ۱۳۹۴	%۹۹	-۵۱,۷	-۲,۶	-۵۳,۶	%۱۶۱۴

جدول شماره ۸: بررسی بانک ها بر حسب درآمد (میلیارد ریال - مرتب شده براساس درآمد پیش بینی شده سال ۱۳۹۴)

عنوان بانک	درآمد پیش بینی شده (۱۳۹۴)	درآمد پیش بینی شده (۱۳۹۵)	نسبت درآمد به سرمایه (۹۴)	نسبت درآمد به سرمایه (۹۵)
پست بانک	۳,۵۹۷	۴,۵۶۶	%۱۱۱	%۱۴۱
بانک خاورمیانه	۳,۴۶۰	۲,۲۰۹	%۵۵	%۸۷
بانک حکمت	۱,۷۰۳	۲,۴۱۶	%۴۳	%۶۰

جدول شماره ۹: بررسی بانک ها بر حسب هزینه (میلیارد ریال - مرتب شده براساس هزینه پیش بینی شده سال ۱۳۹۴)

عنوان بانک	هزینه پیش بینی شده در سال ۱۳۹۴	هزینه پیش بینی شده در سال ۱۳۹۵	نسبت هزینه به سرمایه (۹۴)	نسبت هزینه به سرمایه (۹۵)
پست بانک	۳,۵۹۱	۴,۴۸۳	%۱۱۱	%۱۳۹
بانک حکمت	۱,۲۰۴	۱,۶۶۳	%۳۰	%۴۲
بانک خاورمیانه	۷۹۱	۱,۶۷۶	%۲۰	%۴۲

جدول شماره ۱۰: تعداد شعب بانک ها

عنوان بانک	تعداد شعب
پست بانک	۴۰۶
بانک خاورمیانه	۲۸۲
بانک حکمت	۱۳۰

نتایج نشان می دهد شرکت پست بانک علیرغم داشتن تعداد شعب بیشتر و درآمد مناسب تر، به علت ضعف مدیریت در بازدهی دارایی ها و حقوق صاحبان سهام چندان موفق عمل نکرده است.

جدول شماره ۱۱: معاملات سهام شرکت پست بانک ایران

معاملات سهام شرکت پست بانک ایران در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
وپست	۱۶۳،۱۶۱،۸۶۰	۱۸۳،۹۰۲	۱۴،۷۵۱	۱،۱۰۳	۴،۰۹۶

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت پست بانک میباشد به شرح ذیل است؛ شرکت پست بانک در دوره فوق الذکر یک ریال به ازای هر سهم معادل ۵۰ درصد از سود پیش بینی شده ۲ ریالی را محقق نمود. بررسی مقایسه ای نسبت به دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۳ نشان میدهد که پست بانک در آن دوره ۲۱۸ ریال زیان به ازای هر سهم محقق کرده بود، واکاوی تحلیلی در ارتباط با خروج از زیان و شناسایی سود در دوره مورد بررسی نشان میدهد که افزایش درآمد هایی از جمله رشد درآمد از محل سود تسهیلات اعطایی (مشاع) معادل ۶۵ درصد، افزایش درآمدهای کارمزدی معادل ۱۱ درصد به همراه کاهش و کنترل سود پرداختی به سپرده گذاران (سود علی الحساب پرداختی به سپرده سپرده گذران به عنوان هزینه شناسایی میشود و کاهنده درآمد بانک میباشد) از مهمترین عوامل سودآوری پست بانک در دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ نسبت به دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه سال مالی ۱۳۹۳ میباشد، گفتنی است بر طبق اطلاعات و صورت های مالی دوره نه ماهه منتشر شده سال مالی ۱۳۹۴ این بانک ۳۷۵ ریال به ازای هر سهم زیان انباشته دارد و ارزش دفتری بانک ۶۶۵ ریال به ازای هر سهم میباشد. در مجموع ادامه سیاست های پولی پست بانک نظیر اعمال انضباط پولی و کنترل هزینه های نظیر کاهش بهای تمام شده جذب پول و اقدام برای رشد درآمدهای از جمله تسهیلات اعطایی و درآمدهای کارمزدی میتواند روند سودآوری این نماد را در مسیر رشد در سال ۱۳۹۵ قرار دهد.

شرکت ارتباطات سیار ایران (همراه اول)

از محل رشد قیمت سهام از دی تا اسفند ۱۳۹۴ بیش از ۳۴ درصد بازدهی رابه سهامداران اعطا کرد، مهمترین عامل بازدهی اخیر پس از یک دوره ۵ ماهه بی تحرکی قیمت سهم میتوان ایجاد رونق در بورس، افزایش نسبت P/E کل بازار از عدد ۵ به بیش از ۷ و افزایش انتظارات سودآوری سهامداران در بورس را برشمرد. در حقیقت از بعد بنیادی شرکت ارتباطات سیار تحولی از بعد درآمدی را شاهد نبوده و همچون روال دوره های گذشته به تحقق سود پرداخته است که روند سودآوری این شرکت در طی سال های اخیر به دلیل ماهیت خدماتی که دارد و نوع نرخ گذاری خدمات عمدتاً خطی و با نرخ رشد ثابتی همراه بوده است.

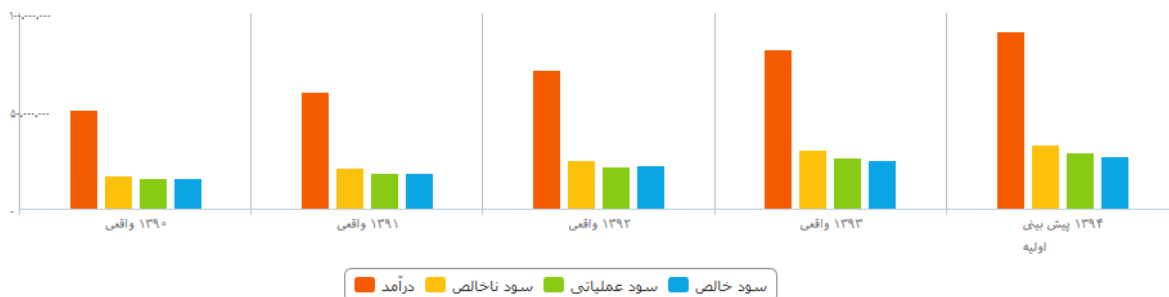
این شرکت اولین پیش بینی حسابرسی شده سال مالی ۱۳۹۵ را در تاریخ ۲۰ اسفند ۱۳۹۴ ارائه نمود و بر این اساس نسبت به سال ۱۳۹۴ با افزایش ۵ درصدی سود خالص را ۷۱۵۰ ریال اعلام کرد. این شرکت که از سرمایه ۴۰۰۰ میلیارد ریالی برخوردار است برای سال ۱۳۹۵ درآمدی معادل ۹۹۵۷۵ میلیارد ریال پیش بینی نموده است که با رشد ۱۰ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۴ پیش بینی شده است.

اما یکی از جذابیت های این سهم برای سهامداران تقسیم سود حداکثری است. این نماد در مجمع سالانه خود حداقل ۸۰ درصد سود تقسیمی خواهد داشت از این رو انتظار داریم در اردیبهشت ۱۳۹۵ حداقل ۵۴۰۰ ریال سود میان سهامدارنش تقسیم کند.

جدول شماره ۱۲: اطلاعات شرکت ارتباطات سیار ایران در بازار سهام

قیمت روز (ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۴ (ریال)	P/E روز	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	پیشنهاد هیات مدیره برای تقسیم سود در مجمع اردیبهشت ۱۳۹۵ (ریال)	P/E بعد از مجمع	P/E بورس
۳۸،۸۴۹	۶،۸۰۸	۵،۷۱	۷،۱۵۰	۵،۴۴۶	۴،۶۷	۷،۲۵

نمودار ۱: بررسی گراف سودآوری ارتباطات سیار

مهم‌ترین منابع درآمدی شرکت همانند سال‌های گذشته "درآمد کارکرد مشترکین"، "درآمد استفاده از امکانات شبکه توسط سایر شرکت‌های تلفن همراه" و "درآمد حاصل از فروش خطوط تلفن همراه" بوده است که در این میان درآمد کارکرد مشترکین با سهمی بیش از ۹۱ درصد از مبلغ درآمدی شرکت، مهم‌ترین منبع درآمدی آن است.

پتانسیل: با تغییر الگوی مصرف تلفن همراه در ایران و استفاده بیشتر از بسته‌های اینترنتی (در خدمات ارتباطات داده) به جای استفاده از سیستم‌های صوتی (مکالمه) انتظار می‌رود نسبت بهای تمام‌شده شرکت کاهش یابد. طرح افزایش ۵,۰۰۰,۰۰۰ مشترک جدید شبکه در سال ۱۳۹۴ شروع شده است که برآورد هزینه‌های آن ۲۱,۲۶۰ میلیارد ریال است و بابت آن، اخذ ۸,۵۵۰,۰۰۰ میلیون ریال تسهیلات با نرخ ۲۲٪ پیش‌بینی گردیده است.

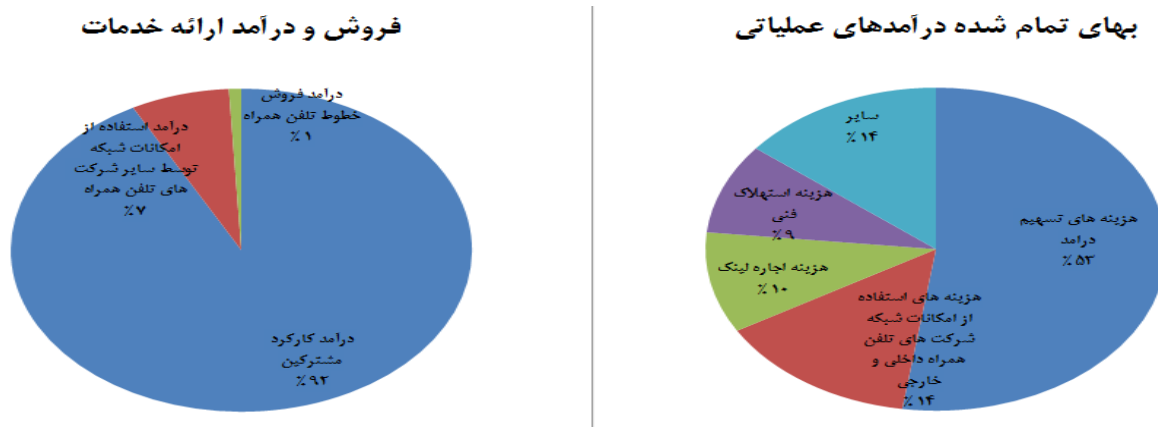
جدول شماره ۱۳: معاملات سهام شرکت ارتباطات سیار ایران

معاملات سهام شرکت ارتباطات سیار ایران در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
همراه ۱	۲۰,۸۰۷,۵۴۱	۶۰۶,۷۳۲	۴,۲۹۷	۲۹,۱۲۸	۱۱۷,۱۵۲

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت ارتباطات سیار ایران میباشد به شرح ذیل است؛ شرکت ارتباطات سیار ایران در دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۴ موفق به تحقق سودی برابر ۴۸۶۰ ریال به ازای هر سهم معادل ۷۱ درصد از سود پیش‌بینی شده ۶۸۰۸ ریالی برای یک سال منتهی به اسفند ماه ۱۳۹۴ شد. یکی از نکاتی که میتواند در روند سودآوری شرکت‌ها مورد توجه قرار گیرد مقایسه عملکرد مالی شرکت با دوره مشابه آن در سال گذشته است بر این اساس عملکرد نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت ارتباطات سیار نسبت به دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۳ با رشد ۸ درصدی فروش و ارائه خدمات به ۶۵,۸۲۸,۰۹۴ میلیون ریال رسید، همچنین درآمد حاصل از سرمایه با رشد ۲۸ درصدی به ۳,۱۹۲,۹۹۰ میلیون ریال دست یافت که در نهایت سود خالص پس از کسر مالیات در پایانه دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ نسبت به نه ماهه سال مالی ۱۳۹۳ با رشد ۱۱ درصدی به ۱۹,۴۴۱,۶۸۶ میلیون ریال رسید که نشان میدهد مولفه‌های اصلی رشد درآمد و سودآوری شرکت ارتباطات سیار ایران نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۳ با رشد مناسبی همراه بودند و عملکرد مثبتی را از خود ثبت کرده‌اند.

واکاوی جزئیات درآمد محقق شده و بهای تمام شده در دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۴ به شرح ذیل میباشد:

نمودار ۲: جزئیات درآمد محقق شده و بهای تمام شده شرکت ارتباطات سیار ایران

همچنین در بخش سرمایه گذاری شرکت ارتباطات سیار مالک ۱۰۰ درصد توسعه نورد دنا، ۴۰ درصد مبین نت، ۲۹ درصد پرداخت اول کیش، ۹,۹ درصد بانک انصار و ۱۰۰ درصد شرکت نقش اول کیفیت میباشد که سه شرکت توسعه نورد دنا، بانک انصار و نقش اول کیفیت برای شرکت ارتباطات سیار ایران سودآور میباشند. البته انتظار می رود مبین نت نیز طی سال آتی سودآور شود و برای شرکت درآمد به همراه داشته باشد.

شرکت مخابرات ایران

از محل رشد قیمت سهام طی بازه زمانی دی تا اسفند ماه ۱۳۹۴ بالغ بر ۲۴ درصد بازدهی به سهامدارانش تعلق گرفت در حقیقت عمده درآمد مخابرات ایران از محل سود حاصل از سرمایه گذاری از شرکت ارتباطات سیار ایران است از این رو افزایش و یا کاهش سود تقسیمی در مجمع اثر مستقیمی بر سودآوری مخابرات ایران خواهد داشت از این رو شتاب حرکت مخابرات کندتر از همراه اول می باشد و برای معامله گران گزینه ارتباطات سیار برای خرید و سرمایه گذاری مطلوب تر ارزیابی می شود.

جدول شماره ۱۴: اطلاعات شرکت مخابرات ایران در بازار سهام

قیمت روز (ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۴ (ریال)	P/E	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	P/E	پیشنهاد هیات مدیره برای تقسیم سود در مجمع اردیبهشت ۱۳۹۵ (ریال)	P/E بعد از مجمع	P/E بورس
۲,۹۳۰	۵۵۹	۵,۲۴	۵۵۳	۴۵۰	۴,۴۸	۷,۲۵	

بررسی دو نماد فوق نشان میدهد که از بعد طرح های توسعه که منجر به رشد درآمد و ارزش افزوده شود رخداد مهمی مشاهده نمیشود از سوی دیگر یکی از مزیت های این گروه و نمادهایی نظیر ارتباطات سیار و مخابرات بازار انحصاری است که در اختیار دارند از جمله تهدیدهای این گروه میتوان به استفاده شبکه های اجتماعی رایگان و همچنین اجرایی شدن پروژه ماهواره ای اوترنت^۱ توسط آمریکا اشاره کرد.

□ سهام دو شرکت ارتباطات سیار ایران و مخابرات ایران در دسته شرکت های "ارزشی" قرار می گیرند و عمدتاً سود محور هستند و از قابلیت سودآوری جهشی بنا به نوع فعالیت شان برخوردار نمی باشند. بنابراین اگر چه درصد تقسیم سود دو شرکت مناسب است ولی با توجه به

^۱ - با آغاز پروژه آمریکا به نام (اوترنت Outernet) که توسط شرکتی با نام Outernet Inc اجرا می شود و قرار گرفتن مجموعه ای از ماهواره ها در جو و فضای کره زمین و آغاز پروژه اینترنت رایگان جهانی، همه می توانند با روشن کردن وای فای تلفن همراه خود امواج اینترنت را از ماهواره دریافت نمایند و اینترنت رایگان و بدون محدودیت داشته باشند. این پروژه در حال حاضر در مراحل توسعه ای خود به سر می برد.

استهلاک طرح‌های جدید، سود آن‌ها افزایش قابل توجهی نخواهد داشت. از این رو، با در نظر گرفتن ثبات در سودآوری شرکت و کیفیت بالای سود کسب‌شده و همچنین با توجه به در پیش بودن مجمع در ابتدای سال آینده، می‌توان مطابق رویه هر سال انتظار داشت، این دو سهم در قیمت‌های فعلی در سبد‌های کم ریسک گنجانده می‌شوند.

جدول شماره ۱۵: معاملات سهام شرکت مخابرات ایران

معاملات سهام شرکت مخابرات در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهم)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
اخابر۱	۱۵۶,۶۱۲,۷۴۷	۳۵۷,۲۸۴	۶,۸۳۳	۲,۲۶۵	۱۰۸,۶۲۹

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت مخابرات ایران (شرکت اصلی) میباشد به شرح ذیل است؛ درآمد و سودآوری شرکت مخابرات ایران (شرکت اصلی) عمدتاً از محل سود حاصل از سرمایه‌گذاری از محل شرکت‌های مخابرات استانی و شرکت ارتباطات سیار میباشد و با توجه به آنکه شناسایی این بخش از درآمد از محل تقسیم سود شرکت‌های یاد شده در مجامع عادی سالیانه میباشد طی دوره سودی شناسایی نمیشود و سود در پایان دوره محقق میگردد از این رو افزایش و یا کاهش سیاست تقسیم سود شرکت‌های سرمایه‌پذیر در رشد و یا کاهش سود پیش بینی شده شرکت مخابرات ایران (شرکت اصلی) حائز اهمیت میباشد، گفتنی است شرکت مخابرات ایران برای سال مالی ۱۳۹۴ سود حاصل از سرمایه‌گذاری را ۲۸,۵۹۱,۰۷۸ میلیون ریال برآورد نموده که ۸۹ درصد آن از محل سود تقسیمی شرکت ارتباطات سیار ایران تامین میشود و الباقی از شرکت‌های مخابرات استانی است که در بین شرکت‌های مخابرات استانی، استان تهران بیشترین سهم را در سود حاصل از سرمایه‌گذاری برای مخابرات ایران دارد و پس از استان تهران، سه استان اصفهان، خراسان (خراسان شمالی، مرکزی و جنوبی) و استان فارس بیشترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند. با توجه به توضیحات فوق در نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۴ شرکت مخابرات ایران ۲۳ ریال زیان به ازای هر سهم شناسایی کرد که انتظار میرود در سه ماهه پایانی سال با توجه به توضیحات فوق سود کامل را محقق کند، گفتنی است مخابرات ایران برای سال مالی ۱۳۹۴ سودی معادل ۵۵۹ ریال پیش بینی نموده است.

شرکت کارت اعتباری کیش

جدول شماره ۱۶: اطلاعات شرکت کارت اعتباری کیش در بازار سهام

سرمایه (میلیارد ریال)	سود پیش بینی شده		P/E	قیمت روز (ریال)
	سال ۱۳۹۵ (ریال)	سال ۱۳۹۴ (ریال)		
۱,۳۱۰	۲۸۵	۲۴۳	۱۳,۳۶	۳,۳۴۶

عمده فعالیت درآمدزایی این شرکت از محل درآمد حاصل از نصب و پشتیبانی POS، پایانه‌های فروش، دستگاه‌های خودپرداز و همچنین درآمد حاصل از شاپرک (درآمد حاصل از کارمزد دریافتی بین بانک‌ها، درآمد حاصل از کارمزد تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و مانده‌گیری از طریق شاپرک) می‌باشد گفتنی است این شرکت در سال ۱۳۸۵ توسط بانک مرکزی مجوز ارائه خدمات پرداخت الکترونیک (PSP) را دریافت کرده است. از جمله شرکت‌های رقیب پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران میتوان به تجارت الکترونیک پارسیان و شرکت فن آوا اشاره کرد. از جمله نقاط ضعف کارت اعتباری کیش عدم ارائه خدمات در حوزه موبایل بانک (USSD) می‌باشد این در شرایطی است که حجم پرداخت‌ها در حوزه موبایل بانک در حال

^۱ - شرکت‌های ارزشی: رویکرد ارزشی رویکرد تجزیه و تحلیل بنیادی است. به این رویکرد، رویکرد گراهام (Benjamin Graham) نیز اطلاق می‌شود. در این روش، سرمایه‌گذاران، به ارزش روز شرکت توجه می‌کنند بدون آنکه انتظار داشته باشند شرکت رشد چشم‌گیر یا تغییرات عمده‌ای داشته است. سپس سهام را زمانی که قیمت آن کمتر از قیمت ذاتی آن است خریداری میکنند.

افزایش است و با توجه به اینکه پرداخت قیوض از این طریق کارمزدی برای فرد پرداخت کننده ایجاد نمی‌کند و به آسانی و بدون نیاز به اینترنت قابل استفاده می‌باشد، به شدت در حال افزایش است، می‌توان این حوزه را به عنوان مزیت رقابتی برای سایر شرکتهای فعال در حوزه پرداخت نسبت به کارت اعتباری کیش که این تکنولوژی را به بانک های طرف قرارداد خود ارائه نمی دهد، در نظر گرفت.

از جمله مهمترین برنامه های پیش روی این شرکت اجرای طرح توسعه در راستای خرید دستگاه های POS و اصلاح ساختار است بر این اساس مرحله اول افزایش سرمایه از ۶۵۵ به ۱۳۱۰ میلیارد ریال در دی ماه ۱۳۹۴ شد و مرحله دوم در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۶ سرمایه را به ۲۰۰۰ میلیارد ریال افزایش خواهد داد که انتظار می‌رود این رویه سود شرکت را تا سال ۱۳۹۶ به بیش از ۲ برابر افزایش دهد. در شرایط حاضر قیمت سهم با سود همخوانی ندارد و توجیه چندانی برای خرید سهم دیده نمیشود.

جدول شماره ۱۷: معاملات سهام شرکت کارت اعتباری ایران کیش

معاملات سهام شرکت کارت اعتباری ایران کیش در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم معامله شده (سهام)	ارزش معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
رکیش ۱	۲۴،۱۶۹،۱۰۷	۹۰،۱۷۶	۳،۳۹۳	۳،۶۵۴	۳،۴۸۶

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت کارت اعتباری کیش میباشد به شرح ذیل است؛ بررسی دوره یاد شده حاکی از روند رشد سودآوری این شرکت دارد به نحوی که بررسی مولفه های درآمدی حاکی از توان تعدیل شرکت کارت اعتباری کیش در سال مالی ۱۳۹۴ دارد و ادامه این روند میتواند تاثیر مثبتی در تحقق و رشد سودآوری در سال ۱۳۹۵ داشته باشد، بر این اساس این شرکت در دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۴ موفق به تحقق سود ۲۱۰ ریالی به ازای هر سهم با سرمایه ۱۳۱۰ میلیارد ریالی شد، گفتنی است کارت اعتباری کیش در آخرین بودجه ارائه شده خود در تاریخ ۵ آبان ماه ۱۳۹۴ سود پیش بینی شده هر سهم را برای سال مالی ۱۳۹۴ برابر ۲۳۵ ریال اعلام کرده بود که در گزارش اخیر (پیش بینی درآمد سال مالی ۱۳۹۴ عملکرد منتهی به ۳۰ آذر ۱۳۹۴) سود خالص را با رشد ۴ درصدی ۲۴۳ ریال به ازای هر سهم برآورد نمود و در نه ماهه با تحقق ۲۱۰ ریال سود خالص به ازای هر سهم موفق به پوشش ۸۶ درصد بودجه سال ۱۳۹۴ گردید، در حقیقت کاهش بهای تمام شده ارائه خدمات منجر به افزایش حاشیه سود شده است امری که انتظار داریم منجر به تعدیل مثبت سهم در پایان سالی مالی ۱۳۹۴ به بیش از ۳۰۰ ریال شود، گفتنی است عملکرد کارت اعتباری کیش در مقایسه با دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۳ حاکی از رشد ۵۴ درصدی فروش و ارائه خدمات، رشد ۵۳ درصدی سود عملیاتی و افزایش ۳۱ درصدی سود خالص پس از کسرمالیات شده است. لازم به توضیح عطف به بخشنامه بانک مرکزی مورخ ۱۰ آذر ماه ۱۳۹۴ در خصوص نحوه تامین کارمزد یک درصدی تراکنش های خرید و تخصیص به شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت مقرر شد از تاریخ اول دی ماه ۱۳۹۴ مبلغ کارمزد مزبور (حداقل ۵۰۰ ریال و حداکثر ۲۵۰۰ ریال) از بانک های پذیرنده دریافت گردد که از این مبلغ ۲۵۰ ریال از کارمزد تراکنش خرید، سهم عوامل اجرایی تسویه با پذیرندگان مطابق بخشنامه ۹۴/۲۸۱۵۰۲ مورخ ۲ دی ماه ۱۳۹۴ بانک مرکزی خواهد بود که کارمزد فوق با احتساب مالیات بر ارزش افزوده میباشد، همچنین طبق بخشنامه به شماره ۹۴/۲۷۸۵۰۷ مورخ ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ بانک مرکزی از این پس کارمزد شتابی سهم شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت (صرفا کارت های غیر اعتباری) به مبلغ ۲۰۶ ریال از صادر کننده کارت حذف شود. در مجموع مصوبات فوق برای شرکت های ارائه خدمات نظیر کارت اعتباری کیش صرفه اقتصادی و درآمد زا بوده، همچنین این شرکت در حال مذاکره با شرکت گسترش تجارت و سرمایه گذاری ایرانیان میباشد، گفتنی است شرکت تجاری "سامسونگ" از طریق شرکت زیر مجموعه خود (شرکت گسترش تجارت و سرمایه ایرانیان) با مجموعه "کارت اعتباری کیش" قرارداد جدیدی به امضا خواهد رساند تا در طرح صدور کارت های خرید اعتباری محصولات سامسونگ و همچنین خرید و نصب دستگاه های POS در فروشگاه های سامسونگ با شرکت کارت اعتباری کیش مشارکت کند. افزون بر این اخبار رسیده از این شرکت بررسی حاکی از آن است که "کارت اعتباری کیش" طی قرارداد دیگری که با بانک شهر به امضا خواهد رساند دستگاه های POS ساخت خود را به این مجموعه بانکی خواهد فروخت که می تواند در افزایش سودآوری "این شرکت" آثار مثبتی اعمال کند. البته نکات یاد شده در حال بررسی و مذاکره توسط مجموعه "کارت اعتباری کیش" میباشد که در صورت تحقق آثار مثبت مالی و سودآوری خواهد داشت.

شرکت تجارت الکترونیک پارسیان

جدول شماره ۱۸: اطلاعات شرکت تجارت الکترونیک پارسیان در بازار سهام

سرمايه (میلیارد ریال)	سود پیش بینی شده		P/E	سود پیش بینی شده		قیمت روز (ریال)
	سال ۱۳۹۵ (ریال)	سال ۱۳۹۴ (ریال)		سال ۱۳۹۴ (ریال)	سال ۱۳۹۵ (ریال)	
۱,۸۲۱	۶۳۳	۸,۹۹	۵۲۵	۴,۷۲۲		

شرکت تجارت الکترونیک پارسیان به عنوان یکی از شرکت های تابعه بانک پارسیان در حال فعالیت است و به ارائه خدمات رایانه ای و الکترونیک کارت اعتباری و تجارت الکترونیک می پردازد، درآمد شرکت از سه محل عمده تامین می شود که به ترتیب عبارتند از؛ درآمد حاصل از شارژ تلفن همراه، درآمد حاصل از شاپرک و پذیرندگی و درآمد حاصل از کارتخوان.

در بخش درآمدی مهمترین موردی که می تواند در درآمدهای شرکت تاثیرگذار باشد مبحث یارانه دریافتی از شاپرک می باشد که در صورت تغییر در رویه پرداخت کارمزد پذیرندگی، اثرات شایانی بر سودآوری شرکت خواهد داشت. در مجموع روند سودآوری شرکت می تواند در سال ۱۳۹۵ با تغییر سیاست های فوق مثبت ارزیابی شود و با توجه به در پیش بودن مجامع سالیانه شرکت ها و تقسیم سود میتوان به بهبود قیمت سهام تجارت پارسیان امیدوار بود در حال حاضر قیمت سهم پس از رشد از ۲۵۰۰ ریال به ۵۵۰۰ ریال اصلاح قیمتی مناسبی داشته است و انتظار داریم در هفته های پیش رو مجدد مورد توجه قرار گیرد و با هدف ۶۰۰۰ ریال صعود مجددی داشته باشد.

جدول شماره ۱۹: معاملات سهام شرکت تجارت الکترونیک پارسیان

معاملات سهام شرکت تجارت الکترونیک پارسیان در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
رتاپ ۱	۱۲,۸۴۳,۸۵۶	۳۵,۹۹۹	۱,۹۰۴	۲,۷۹۸	۴,۹۳۵

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت تجارت الکترونیک پارسیان میباشد به شرح ذیل است؛ این شرکت در عملکرد نه ماهه در حالی ۲۵۱ ریال سود محقق کرد که آخرین پیش بینی درآمد هر سهم سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۳۹۴ برابر ۵۲۵ ریال بود، گفتنی است عملکرد شش ماهه این شرکت نیز ۱۸۵ ریال اعلام شده بود که در مجموع روند عملیاتی شرکت ضعیف در طی دوره اعلام میشود، گفتنی است در دوره نه ماهه ۶۹ درصد بودجه فروش و ۷۲ درصد بهای تمام شده را محقق کرد که رشد بهای تمام شده و عدم تناسب با درآمدهای خدمات و فروش به عملکرد ضعیف شرکت کمک نموده است البته انتظار داریم در سه ماهه پایانی سال شرکت با تحقق درآمد ۱۶۰ میلیارد ریالی حاصل از سرمایه گذاری در شرکت هایی نظیر لیزینگ پارسیان، تجارت الکترونیک کیش، آتیه پارسیس و... و بهبود روند فروش و کنترل بهای تمام شده بتواند عملکرد مطلوب تری را ثبت کند اما در مجموع با نگاه تردید به بودجه سال ۱۳۹۴ مینگریم و انتظار داریم این شرکت در پایان دوره مالی منتهی به اسفند ۱۳۹۴ سودی برابر ۴۰۰ تا ۴۵۰ ریال محقق کند. در پایان لازم به توضیح است که بررسی مقایسه ای عملکرد نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ با دوره مشابه سال ۱۳۹۳ حاکی از کاهش ۳۰ درصدی سود عملیاتی دارد که این کاهش ناشی از رشد ۵۴ درصدی بهای تمام شده میباشد که ادامه این روند و عدم کنترل آن متناسب با درآمد فروش در نهایت میتواند منجر به تعدیل منفی و کاهش سود شرکت در بودجه سال ۱۳۹۴ شود.

شرکت ایران ارقام

جدول شماره ۲۰: اطلاعات شرکت ایران ارقام در بازار سهام

سرمایه (میلیارد ریال)	عملکرد واقعی ۳ ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۴ (ریال)	P/E	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	قیمت روز (ریال)
۵۰۰	۹۷	۷,۸۰	۳۷۸	۲,۹۴۷

ایران ارقام شرکتی در زمینه تولید و تامین تجهیزات الکترونیکی خصوصا فروش، اجاره و پشتیبانی انواع دستگاه های ATM و ارائه خدمات نرم افزاری می باشد و بیشتر در زمینه خدمات به بانکها فعالیت می کند. ایران ارقام سود سال ۹۴ را ۳۰۱ و سال ۱۳۹۵ را برابر ۳۷۸ ریال اعلام کرده است. در این نماد بحث برنده شدن در چند مناقصه مطرح شده است که مهمترین آن مناقصه تامین ۱۰۰۰ دستگاه برای بانک ملی است بر این اساس در صورت تحقق این امر میتوان ارزش سهام را تا بیش از ۴۰۰۰ ریال به ازای هر سهم برآورد کرد.

در کنار شرکت در مناقصه تامین ۱۰۰۰ دستگاه ATM برای بانک ملی، این شرکت یک طرح توسعه مهم را در دستور کار قرارداده است و آن پیاده سازی دستگاه های دو طرفه دریافت و پرداخت پول و یا به عبارتی CRM می باشد که این طرح در مرحله تست و پیاده سازی میباشد. بر این اساس این موضوع قابل پیش بینی می باشد که این سهم در سال آتی می تواند خبرهای مثبتی داشته باشد، امری که در روند قیمت سهام این مجموعه نیز کارساز خواهد بود.

جدول شماره ۲۱: معاملات سهام شرکت ایران ارقام

معاملات سهام شرکت ایران ارقام در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
مرقام	۳,۸۷۵,۸۷۶	۸۶۰۳	۱,۰۱۱	۲,۲۲۶	۱,۰۷۲,۵
مرقامح ۱	۳,۹۲۹,۴۳۲	۴,۲۲۳	۱۸۴	۱,۰۷۵	-

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره سه ماهه سال مالی ۱۳۹۵ شرکت ایران ارقام میباشد به شرح ذیل است؛ عملکرد سه ماهه اول منتهی به آذر ۱۳۹۴ حاکی از تحقق ۹۷ ریال سود خالص به ازای هر سهم معادل ۲۶ درصد از سود ۳۷۸ ریال میباشد، افزایش ۶ درصدی فروش نسبت به دوره مشابه سال گذشته و کنترل هزینه ها به رشد ۱۶ درصدی سود عملیاتی منجر شده است و در نهایت ۲۲ درصد سود خالص نسبت به دوره سه ماهه سال گذشته افزایش یافته، اعتقاد داریم این شرکت در سال جاری توانایی تحقق سود را دارد همچنین با خبرهایی از برنده شدن در مناقصه بانک ملی میتواند با تعدیل سود همراه شود، گفتنی این شرکت در سه ماهه اول سال مالی ۱۳۹۵ بالغ بر ۱۰۰ میلیارد ریال تسهیلات دریافت کرده این در شرایطی است که ۱۵۳ میلیارد ریال نیز بر مطالبات این شرکت افزوده شده است، گفتنی است این شرکت با در اختیار داشتن نسبت جاری ۱,۹۸ از توانایی مناسبی در برابر پوشش بدهی ها برخوردار است به عبارت دیگر نسبت جاری یا نسبت سرمایه در گردش نشان میدهد که شرکت در پرداخت تعهدات کوتاه مدت از محل داراییهای جاری توانمند است.

شرکت خدمات انفورماتیک ایران

جدول شماره ۲۲: اطلاعات شرکت خدمات انفورماتیک ایران در بازار سهام

سرمایه (میلیارد ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	P/E	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۴ (ریال)	قیمت روز (ریال)
۲,۸۰۰	۱,۹۸۳	۱۰,۲۰	۱,۸۶۳	۱۹,۰۰۰

شرکت خدمات انفورماتیک در حوزه فروش تجهیزات الکترونیکی و مخابراتی و فروش تجهیزات ماهواره ای و خدمات الکترونیکی مانند خدمات شبکه بین بانکی شتاب و VSAT و ساتنا و پشتیبانی خودپردازها فعالیت می‌کند. بررسی بودجه در بخش درآمدهای این شرکت حاکی از آن است که بالغ بر ۹۵ درصد از این بخش از محل ارائه خدماتی از جمله تراکنش های بین بانکی و فروشگاه‌های - پشتیبانی و خدمات نرم افزاری می‌باشد و ۵ درصد مابقی از محل فروش تجهیزات الکترونیکی و مخابراتی از جمله خودپرداز، MAIN FRAME، تجهیزات VSAT و تجهیزات شعبه می‌باشد. این شرکت برای سال ۱۳۹۵ پیش بینی رشد ۹ درصدی فروش و درآمد ارائه خدمات را نسبت به سال ۱۳۹۴ نموده است و سود عملیاتی را با رشد ۷ درصدی ۴۹۳۵ میلیارد ریال برآورد نموده است، همچنین ۲۶ درصد از سود شرکت از محل درآمدهای سرمایه گذاری عمدتاً از محل سود حاصل از سپرده های بانکی و سود تقسیمی شرکت های زیر مجموعه خود نظیر شرکت خدمات انفورماتیک کیش، داده ورزی فرادیس البرز و... تامین می‌شود. گفتنی است خدمات انفورماتیک سیاست تقسیم سود شرکت های زیر مجموعه را ۴۰ درصد برآورد نموده است که محافظه کارانه می‌باشد از این رو این انتظار می‌رود که از دو محل ارائه خدمات و افزایش درآمد سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۹۵ سود شرکت اصلی تا مرز ۲۳۰۰ ریال نیز افزایش یابد و به رشد قیمت سهم تا مرز ۲۵۰۰۰ ریال به ازای هر سهم در یک سال آتی منجر شود دقت شود در ارزش گذاری در بازارهای بین الملل همواره شرکت های حوزه رایانه، فن آوری اطلاعات و خدماتی از نسبت قیمت به درآمد بالاتری با توجه به حاشیه سود بالاتر برخوردار می‌باشند از این رو میتوان P/E بالاتری را نسبت به میانگین بازار برایشان لحاظ نمود که در این گروه P/E ۸ تا ۱۰ مرتبه نسبت مناسبی می‌تواند باشد.

جدول شماره ۲۳: معاملات سهام شرکت خدمات انفورماتیک ایران

معاملات سهام شرکت خدمات انفورماتیک در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
رانفور۱	۵,۸۷۲,۴۹۲	۸۸,۷۴۳	۱,۹۵۳	۱۴,۸۸۹	۴۳,۲۴۰

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت خدمات انفورماتیک ایران میباشد به شرح ذیل است؛ بررسی دوره مذکور از روند رشد درآمدهای فروش، ارائه خدمات و درآمد حاصل از سرمایه گذاری حکایت میکند، بر این اساس شرکت خدمات انفورماتیک ایران در دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ با تحقق ۱۳۹۲ ریال معادل ۷۴ درصد از سود خالص هر سهم ۱۸۷۰ ریال پیش بینی شده را محقق کرد که نسبت به دوره نه ماهه سال گذشته رشد ۱۶۲ درصدی را نشان میدهد، در حقیقت این شرکت در طی دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۴ با تحقق رقمی بیش از ۷۱۷۳ میلیارد ریال بیش از ۱۰۶ درصد درآمد فروش و ارائه خدمات نسبت به دوره مشابه سال گذشته افزایش یافت که به رشد ۲۹۶ درصدی سود عملیاتی منجر شد همچنین ۱۰۶۵ میلیارد ریال درآمد سرمایه گذاری محقق کرد که نسبت به دوره مشابه سال گذشته ۴۰ درصد افزایش یافته و در نهایت سود خالص با تحقق ۳۸۹۷ میلیارد ریال رشد ۱۶۲ درصدی داشته است، این روند بسیار مناسب درآمد و سودآوری حاکی از توانایی شرکت در ادامه مسیر درآمد زایی و سودآوری دارد امری که اعتقاد داریم این شرکت در پایان سال مالی با رشد درآمدهای سرمایه گذاری شرکت های تحت مالکیت خود نیز توانایی تعدیل سود ۱۰ تا ۱۵ درصدی و دست یابی به سود حدود ۲۰۰۰ ریالی را خواهد داشت. امری که میتواند تا زمان برگزاری مجمع عادی سالیانه در خرداد ماه ۱۳۹۵ ارزش سهام این شرکت را به سطح بیش از ۲۰۰۰۰ ریال به ازای هر سهم ارتقا دهد.

شرکت داده پردازی ایران

جدول شماره ۲۴: اطلاعات شرکت داده پردازی ایران در بازار سهام

قیمت روز (ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۴ (ریال)	P/E	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	سرمایه (میلیارد ریال)
۲,۳۰۶	۲۱۱	۱۰,۹۳	۲۲۲	۶۵۰

شرکت داده‌پردازی ایران با سابقه بیش از نیم قرن در حوزه صنعت فناوری اطلاعات کشور با توجه به سیاست‌های دولت در واگذاری شرکت‌های دولتی، در سال ۱۳۷۹، بخشی از سهام این شرکت به صندوق بازنشستگی کشوری واگذار شد. در سال ۱۳۸۱ شرکت ملی انفورماتیک بخش عمده‌ای از این سهام را از صندوق بازنشستگی خریداری کرد و در سال ۱۳۹۳ به بانک رفاه کارگران انتقال داد. در حال حاضر بانک رفاه کارگران با دارا بودن ۳۹,۰۷ درصد و مجتمع اقتصادی کمیته امداد امام خمینی (ره) با داشتن ۲۵,۰۵ درصد سهام، سهامداران عمده این شرکت محسوب می‌شوند.

این شرکت در سال ۱۳۹۳ قراردادهای متعددی را با نهادهای مهمی همچون بانک مرکزی، شرکت ملی انفورماتیک، شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب و بانک‌های مسکن، کشاورزی، رفاه کارگران، تجارت و صادرات داشته است. این شرکت، مالکیت صددرصدی سهام شرکت «توسعه ریز کامپیوتر ایران» را نیز در اختیار دارد که باعث می‌شود صورت‌های مالی این شرکت به شکل تلفیقی ارائه شوند. بررسی روند معاملات سهم در ماه‌های آبان تا اسفند ۹۴ از بازدهی ۶۰ درصدی حکایت دارد این در شرایطی است که در صورت‌های مالی ارائه شده و بودجه تدوین شده شرکت نشانی از تغییر با اهمیت دیده نمی‌شود، اما بررسی‌ها از علل رشد شرکت داده‌پردازی، حاکی از اثرات احتمالی در برنده شدن در مناقصه بانک ملت می‌باشد بر این اساس این شرکت در نامه‌ای در مورخ ۱۲ آبان ماه ۱۳۹۴ اعلام کرد که در مناقصه فروش تجهیزات رده بزرگ کامپیوتری به بانک ملت برنده شده است.

این قرارداد به ارزش ۵۵۰ میلیارد ریال بود که تایید آن می‌تواند تعدیل ۱۰۰ درصدی در سود شرکت داشته باشد اما شرکت در نامه مورخ ۲۲ آذرماه ۱۳۹۴ اعلام می‌کند که در جلسه بازگشایی پاکات در کمیسیون معاملات بانک ملت، به‌عنوان برنده مناقصه اعلام شده است. لیکن بانک ملت هنوز از ابلاغ رسمی برنده شدن شرکت داده‌پردازی خودداری کرده است و در حال مذاکره برای اخذ تخفیفی است که به گفته شرکت، فراتر از حد امکان است.

شرکت داده‌پردازی در این نامه اعلام کرد که نهایت تلاش خود را به عمل آورده و مصمم است با مذاکرات گسترده و فشرده و رایزنی‌های مدیریتی، هر چه سریع‌تر وضعیت این مناقصه را مشخص کند از این رو شرکت داده‌پردازی ایران بدون در نظر گرفتن اثرات تعدیلی مناقصه فوق‌الذکر، بودجه سال ۱۳۹۴ را از محل انعقاد قرارداد ۹۵ میلیارد ریالی با بانک ملی ایران از ۱۷۱ ریال به ۲۱۱ ریال افزایش داد و بودجه سال ۱۳۹۵ را با افزایش ۵ درصدی ۲۲۲ ریال برآورد کرد. در مجموع پتانسیل این شرکت برنده شدن و اجرای پروژه بانک ملت می‌باشد که در صورت تحقق سهم قابلیت رشد قیمت به بیش از ۳۰۰۰ ریال را خواهد داشت.

جدول شماره ۲۵: معاملات سهام شرکت داده‌پردازی ایران

معاملات سهام شرکت داده‌پردازی ایران در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
مداران ۱	۲۰,۱۳۸,۴۳۸	۲۱,۸۸۶	۳,۲۶۲	۱,۴۱۸	۹۶۹

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت داده‌پردازی ایران می‌باشد به شرح ذیل است؛ این شرکت در دوره فوق‌الذکر با تحقق ۱۴۲ ریال سود خالص به ازای هر سهم معادل ۶۷ درصد از سود ۲۱۱ ریالی را پوشش داد این در شرایطی است که آخرین پیش‌بینی درآمد شرکت برای سال مالی ۱۳۹۴ سودی برابر ۱۷۱ ریال اعلام شده بود که در گزارش اخیر شاهد افزایش ۲۳ درصدی سود خالص شرکت می‌باشیم، گفتنی است عمده‌ترین دلیل اصلی تعدیل سود هر سهم، انعقاد قرارداد ارائه خدمات پشتیبانی و تعمیر و نگهداری تجهیزات رده بزرگ و فروش و نصب نرم‌افزارهای مورد نیاز به یکی از بانک‌های کشور به مبلغ ۹۵,۰۰۰ میلیون ریال که بالغ بر ۷۰,۰۰۰ میلیون ریال آن در سال جاری تحقق خواهد یافت اعلام شده است. همچنین شرکت در مناقصه ۵۵ میلیارد ریالی بانک ملت برای فروش تجهیزات رده بزرگ کامپیوتری شرکت کرده است که نتیجه آن مناقصه مشخص نمی‌باشد که در صورت تحقق این مهم، سود سال ۹۴ و سال ۱۳۹۵ افزایش خواهد یافت. اعتقاد داریم این نماد با توجه به اقبالی که بین سهامداران دارد جریانات خبری و تحولاتی نظیر قراردادهای جدید می‌تواند به سرعت بر رشد قیمت سهم موثر باشد از این رو در گروه رایانه به عنوان یک نماد نوسان‌پذیر از نماد یاد میشود.

شرکت صنایع جوشکاب یزد

جدول شماره ۲۶: اطلاعات شرکت صنایع جوشکاب یزد در بازار سهام

قیمت روز (ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	P/E	عملکرد واقعی ۳ ماهه منتهی به دی ماه ۱۳۹۴ (ریال)	سرمایه (میلیارد ریال)
۱۱,۳۲۰	۲۶۱	۴۳,۳۷	۱۵۲	۱۵,۴

شرکت صنایع جوشکاب یزد در سال ۱۳۶۳ به صورت سهامی خاص تاسیس گردیده است و در سال ۱۳۸۰ به سهامی عام تبدیل شده است. موضوع شرکت شامل تولید و توزیع، واردات و صادرات انواع مختلف سیم و کابل اعم از فشار قوی و ضعیف و سیم و کابل های با روکش انواع مختلف لاستیک و سیلیکون و XL-PX و کابل های ویژه و سایر کابل ها می باشد، این شرکت در سال ۱۳۹۳ به لحاظ کاهش و یا عدم جذب اعتبارات پروژه های عمرانی در شرکت های دولتی و یا شرکت های مجری، عموماً در صنعت سیم و کابل رکودی نسبی حاکم گردید و در مقابل واردات کالاهای ارزان قیمت خارجی هم در بازه هایی از زمان این مشکل دوچندان گردید. ظهور شرکتهای جدید با تولیدی غیر استاندارد و در عین حال مطلوب از نظر قیمت بنام کابل SWR، شرکت را در فروش به صنایع تاسیسات آب و فاضلاب که در گذشته از عمده ترین مشتریان شرکت بوده است با چالشی جدی روبرو کرد.

این شرکت با توجه به نکات فوق نکته مثبت عملیاتی و بنیادی ندارد، جوشکاب یزد که کوچکترین شرکت بورسی از لحاظ سرمایه به شمار می رود از این رو برای باقی ماندن در بورس، می بایست سرمایه خود را به ۲۰۰ میلیارد ریال افزایش دهد از این رو مساله احتمالی، تجدید ارزیابی دارایی هاست که شایعه افزایش چند صد درصدی آن مطرح شده است. زمین کارخانه و همچنین زمین میبید این شرکت پتانسیل تجدید ارزیابی دارند و املاک و مستغلاتی که سال گذشته از سهامدار عمده دریافت شده اند از سوی دیگر شنیده شد این شرکت افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی را به دلیل مخالفت سهامدار عمده انجام نخواهد داد.

جدول شماره ۲۷: معاملات سهام شرکت صنایع جوشکاب یزد

معاملات سهام شرکت صنایع جوشکاب یزد در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
بکاب ۱	۶,۵۷۱,۸۹۳	۵۲,۳۲۱	۳,۶۲۵	۷,۸۸۳	۱۳۴,۲

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره سه ماهه سال مالی ۱۳۹۵ شرکت جوشکاب یزد میباشد به شرح ذیل است؛ این شرکت با تحقق ۱۵۲ ریال از سود خالص به ازای هر سهم موفق به تحقق ۵۸ درصدی از بودجه ۲۶۱ ریالی شد، گفتنی است این پوشش سود مناسب عمدتاً به دلیل کاهش هزینه های تولید و افت قیمت مواد اولیه ای نظیر مس به دلیل کاهش قیمت جهانی و قیمت داخلی میباشد اما از بعد عملیاتی روند مقداری فروش و درآمد فروش افت داشته است و نسبت به دوره سه ماهه سال قبل میزان تحقق سود بیش از ۶۰ درصد افت را نشان میدهد، شرکت از وضعیت چندان مطلوبی برخوردار نمیشود از یک سو بازار فروش پرونقی ندارد و از سوی دیگر وجود کالاهای مشابه وارداتی مشکلات متعددی را در روند تولید و فروش این مجموعه به همراه داشته است، اعتقاد داریم این روند سودآوری در دوره های بعد امکان تحقق را ندارد و همچنان به عنوان یک شرکت ضعیف در گروه مطرح است، گفتنی است قیمت هر سهم این شرکت بیش از ۱۰ هزار ریال معامله میشود که بیش از ارزش ذاتی و بنیادی سهم بوده، عمده این رشد قیمت به دلیل پتانسیل افزایش سرمایه ای است که همچنان سهامدار عمده با آن مخالف است.

شرکت کابل شهید قندی یزد

جدول شماره ۲۸: اطلاعات شرکت کابل شهید قندی یزد در بازار سهام

قیمت روز (ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۴ (ریال)	P/E	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	سرمایه (میلیارد ریال)
۲,۲۱۷	۱۰۰	۲۲,۱۷	۲۲۸	۶۰۰

این شرکت بزرگترین شرکت در زمینه تولید کابل‌های مخابراتی مسی و کابل‌های فیبر نوری در کشور میباشد که با اجرای طرح‌های توسعه‌ای در زمینه تولید انواع کابل‌های فشار قوی و ضعیف برق و تولید انواع پنل‌های خورشیدی نیز وارد شده است از طرفی شرکت در بازارهای صادراتی کشورهای همسایه از جمله سوریه - افغانستان و... در راستای گسترش صنعت مخابرات آن کشورها نقش بسزایی داشت که در شرایط حاضر به دلیل مشکلات این کشورها صادرات شرکت به حداقل رسیده است از سوی دیگر در ابعاد داخلی نیز اصلی‌ترین مشتری آن شرکت مخابرات ایران و شرکت ارتباطات زیرساخت می‌باشد. بنابراین این انحصار می‌تواند در تعیین قیمت نرخ فروش محصولات و نحوه دریافت مطالباتش در تنگنا قرار دهد. از این رو است که بررسی ترانزنامه شرکت حاکی از رشد مطالبات و کاهش نقدینگی می‌باشد که شرکت را مجبور به دریافت تسهیلات و افزایش هزینه‌های مالی نموده است. اما از پتانسیل‌های این شرکت در اختیار داشتن دارایی و زمین‌های با ارزش است، لذا از برنامه‌های این شرکت واگذاری بخشی از دارایی‌ها و املاک مزاد و تغییر کاربری آن می‌باشد که انجام آن به تزریق نقدینگی به مجموعه کمک شایانی خواهد کرد.

جدول شماره ۲۹: معاملات سهام شرکت کابل شهید قندی یزد

معاملات سهام شرکت کارخانجات تولید شهید قندی در بازار بورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
بکام ۱	۱۰۶,۴۹۰,۶۳۱	۲۱۰,۴۰۵	۱۵,۰۷۸	۱,۹۳۶	۱,۳۵۱,۲

بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت کابل شهید قندی یزد میباشد به شرح ذیل است؛ این شرکت در دوره فوق‌الذکر ۱۶۶ ریال معادل ۶۹ درصد از سود خالص ۲۴۲ ریالی به ازای هر سهم را محقق کرد، اما نکته مهم این عملکرد تحقق سود از محل فروش دارایی‌های مزاد و املاک است بر این اساس شرکت پیش‌بینی نموده ۳۳۸ میلیارد ریال از محل فروش دارایی‌های غیر مزاد کسب کند که در دوره نه ماهه یاد شده رقمی معادل ۲۹۲ میلیارد ریال پوشش داده باید داشت این نوع از درآمدها ماهیت تکرار پذیری ندارند، شرکت کابل شهید قندی یزد به دلیل کاهش فعالیت‌های فروش در داخل و خارج از کشور با مشکل فروش مواجه شده از سوی دیگر این شرکت به دلیل دریافت تسهیلاتی معادل ۱۱۷۵ میلیارد ریال و تحمل حداقل هزینه مالی معادل ۲۶۰ میلیارد ریال در سال در معرض زیان دهی قرار گرفته است از این رو اگر فروش دارایی را از عملکرد این شرکت کنار بگذاریم این مجموعه می‌بایست برای سال ۱۳۹۴ زیانی معادل ۳۳۵ ریال به ازای هر سهم ثبت می‌نمود.

عملکرد شرکت های فعال بخش فاوا در فرابورس

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های فعال بخش فاوا در بازار فرابورس پرداخته می شود.

جدول شماره ۳۰: اطلاعات مهم بازار فرابورس

اطلاعات مهم بازار فرابورس در سه ماهه سوم سال ۹۴						
عنوان	مهر	آبان	آذر	پاییز سال ۹۴	تابستان سال ۹۴	درصد تغییرات پاییز نسبت به تابستان
روزهای معاملاتی	۲۰	۲۰	۲۱	۶۱	۶۳	-۳
ارزش بازار (میلیارد ریال)	۷۸۸۱،۱۴۶	۷۸۰،۳۴۵	۷۷۴،۵۱۴			
ارزش معاملات (میلیارد ریال)	۱۷،۵۲۴	۲۲،۰۳۲	۲۱،۵۹۲	۶۱،۱۴۸	۱۰۱،۲۳۹	-۳۹،۶
حجم معاملات (میلیون سهم)	۲،۷۴۴	۳،۳۵۵	۲،۸۱۷	۸،۹۱۶	۲۸،۷۰۹	-۶۸،۹
دفعات معاملات (دفعه)	۳۸۱،۰۰۰	۲۴۶،۰۰۰	۳۱۵،۰۰۰	۹۴۲،۰۰۰	۱،۰۱۸،۰۰۰	-۷،۵

جدول شماره ۳۱: شرکت های فعال فاوا در فرابورس در پاییز ۹۴

شرکتهای فعال بخش فاوا در بازار فرابورس سه ماهه سوم سال ۹۴			
عنوان صنعت	زیر صنعت	نام شرکت	نماد
مخابرات	مخابرات	رایتل (اوراق اجاره)	صایتل
		مخابرات (اوراق اجاره)	صخابر
رایانه و فعالیت های وابسته	سایر فعالیت های رایانه ای	فن آوا	فن آوا
		افرانت	افرا
		توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی	مفاخر
		همکاران سیستم	سیستم
ساخت دستگاه ها و وسایل ارتباطی	ساخت دستگاه ها و وسایل ارتباطی	کارخانجات مخابراتی ایران	لکما

جدول شماره ۳۲: درصد سهم شرکت های فاوا در بازار فرابورس

درصد سهم هر شرکت از معاملات کل بخش فاوا در بازار فرابورس در سه ماهه سوم سال ۹۴					
ردیف	شرکت	درصد سهم حجم معاملات	درصد سهم ارزش معاملات	درصد سهم تعداد دفعات معاملات	درصد سهم ارزش بازار
۱	رایتل (اوراق اجاره)	۳،۹	۹۰،۷	۵۷،۳	۴۴،۲۷
۲	همکاران سیستم	۱۶،۲	۱،۶۶	۱۲،۱	۱۹،۶۳
۳	مخابرات (اوراق اجاره)	۰،۲	۵،۶	۳،۸	۱۶،۴۷
۴	فن آوا	۱۲،۹	۱،۱۳	۰،۵	۱۱،۹۹
۵	افرانت	۰،۸	۰،۰۷	۴،۵	۲،۹۱
۶	کارخانجات مخابراتی ایران	۶۴،۵	۰،۷۱	۱۳،۲	۲،۵۶
۷	توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی	۱،۶	۰،۱۳	۸،۶	۲،۱۷
	جمع کل	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۳۳: اطلاعات تکمیلی بخش فاوا در بازار فرابورس

حجم سهام معاملاتی فاوا (سهم)	ارزش سهام معاملاتی فاوا (میلیون ریال)	تعداد دفعات معاملاتی فاوا	ارزش بازار فاوا (میلیارد ریال)
۱۸،۵۹۳،۵۰۲	۸،۰۸۵،۴۵۱	۱۷،۴۱۰	۲۷،۳۲۸،۵۶
درصد سهم حجم سهام معاملاتی فاوا از کل بازار	درصد سهم ارزش معاملات فاوا از کل بازار	درصد سهم دفعات معاملات فاوا از کل بازار	درصد سهم ارزش بازار فاوا از کل بازار
۲،۱	۱۳،۲	۱،۸	۳،۵

شرکت همکاران سیستم

جدول شماره ۳۴: اطلاعات شرکت همکاران سیستم در بازار سهام

سرمایه (میلیارد ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	P/E	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۴ (ریال)	قیمت روز (ریال)
۶۰۰	۶۸۴	۷,۱۴	۵۹۸	۴,۷۵۰

گروه همکاران سیستم در سال ۱۳۶۸ به صورت سهامی خاص با سرمایه ۱,۲ میلیون ریال تاسیس شد. در حال حاضر این گروه متشکل از ۱۰ شرکت تخصصی، ۱۹ ناحیه ای و ۲۱ شرکت تجاری تحت لیسانس به صورت شرکت های مستقل می باشد و در مجموع با بکارگیری بیش از ۱,۱۶۰ نفر نیروی انسانی، بزرگترین شرکت نرم افزاری بخش خصوصی در منطقه (به جز کشور هند) است. مجموعه مشتریان شرکت بیش از ۹,۱۰۰ مشتری بزرگ و متوسط در حوزه صنایع تولیدی، خدماتی، بازرگانی و موسسات و سازمان های دولتی کشور است و همچنین ۱۵,۰۰۰ مشتری از نوع شرکت های کوچک و اصناف می باشد. شرکت های منطقه ای در تهران و ۱۹ مرکز استان، خدمات خود را به مشتریان ارائه می دهند. در تیرماه سال ۹۰ در بازار پایه فرابورس و در شهریور ماه همان سال در بازار اول فرابورس پذیرفته شد. در سال ۱۳۹۳ شرکت موفق به جذب ۳۰۰ مشتری در شرکت های متوسط و بزرگ شد. گفتنی است محصول "راهکاران" برای کسب و کارهای با اندازه متوسط و بزرگ تهیه شده است، لازم به ذکر است که بیش از ۲۵ درصد از حجم کسب و کارهای همکاران سیستم مربوط به شرکت های بزرگ است، در بخش کسب و کارهای کوچک شرکت با راه اندازی محصول "سپیدار" تا پایان سال ۱۳۹۳ موفق به ۹۰۰۰ مشتری شد، در حوزه اصناف شرکت با ارائه محصول "دشت همکاران سیستم" تا پایان سال ۱۳۹۳ موفق به جذب ۶۰۰۰ مشتری شد که طبق برنامه ریزی انجام گرفته برآورده شده است که تا پایان سال جاری مشتری این محصول به رقم ۱۸۰۰۰ افزایش یابد گفتنی است شرکت برای ادامه حفظ درآمد زایی و ارائه محصول راهکاران به عنوان اصلی ترین بخش درآمدی که حدود ۵۰ درصد از سهم فروش را به خود اختصاص داده است توجه ویژه ای به صنایع نفت و گاز و پتروشیمی دارد.

رشد و افزایش فروش، حفظ و کنترل هزینه های تولید در کنار حفظ حاشیه سود با توجه به فعالیت های درآمدی در بخش فروش، قراردادهای پشتیبانی و درآمدهای حاصل از سرمایه گذاری از نکات مثبت این مجموعه می باشد. فروش شرکت به دو بخش درآمد حاصل از فروش نرم افزار و درآمد حاصل از قراردادهای پشتیبانی تقسیم بندی می شود، بررسی ها نشان داد که بیشترین حاشیه سود شرکت های خدماتی و نرم افزاری از جمله "همکاران" سیستم در بخش خدمات و قراردادهای پشتیبانی می باشد که تا سال های متمادی بعد از عملیات فروش این درآمدها قابل تحقق می باشد. به نحوی که بالغ بر ۵۰ درصد از درآمد فروش از محل قراردادهای پشتیبانی حادث می شود. با توجه به در پیش بودن پایان سال مالی و برگزاری مجمع عادی سالیانه در ۳ ماه آتی هدف و ارزش قیمت سهم را مبلغی برابر ۵۶۰۰ ریال می توان برآورد کرد که نسبت به قیمت روز پتانسیل تحقق بازدهی بیش از ۱۵ تا ۲۰ درصد را برای سهامدارانش در بر خواهد داشت.

جدول شماره ۳۵: معاملات سهام شرکت همکاران سیستم

معاملات سهام شرکت همکاران سیستم در بازار فرابورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
سیستم	۳,۰۱۴,۰۸۰	۱۳۳,۹۵۳	۲,۱۰۵	۴۳۹	۵,۳۶۳,۴

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت همکاران سیستم میباشد به شرح ذیل است؛ در دوره یادشده عملکرد همکاران سیستم تحقق سود ۲۸۷ ریالی معادل ۴۸ درصد سود پیش بینی شده ۵۹۸ ریالی را نشان میدهد، در نگاه اول به نظر میرسد عملکرد این شرکت با توجه به گذشت نه ماهه از سال مالی ضعیف میباشد اما واكوی گزارش نشان داد

عملکرد "همکاران سیستم" در مقایسه با دوره مالی مشابه سال گذشته در ارائه خدمات و فروش، سود ناخالص، سود عملیاتی و سود خالص به ازای هر سهم به ترتیب با رشد ۲۹، ۲۱، ۱۲ و ۲۴ درصد مواجه شده است اما دلیل تحقق ۴۸ درصدی بودجه سال مالی ۱۳۹۴ در دوره نه ماهه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۴ در حقیقت عدم تحقق درآمد حاصل از سرمایه گذاری شرکت های زیر مجموعه همکاران سیستم میباشد که همواره در پایان سال محقق میشود، بر این اساس با توجه به نکات یاد شده و محاسبات انجام گرفته حداقل و حداکثر سود تحلیلی این شرکت در سال ۱۳۹۴ میتواند در محدوده ۵۵۰ تا ۶۵۰ ریال باشد امری که ارزش سهم را میتواند به بیش از ۶۰۰۰ ریال در شش ماه آتی افزایش دهد.

شرکت افرا نت

جدول شماره ۳۶: اطلاعات شرکت افرا نت در بازار سهام

سرمایه (میلیارد ریال)	سود پیش بینی شده		سود پیش بینی شده		قیمت روز (ریال)
	سال ۱۳۹۵ (ریال)	P/E	سال ۱۳۹۴ (ریال)		
۲۰۰	۳۷۲	۲۰٫۶۵	۲۸۸		۵٫۹۴۸

این شرکت ارائه دهنده خدمات دیتا سنتر، تجارت الکترونیک و تلفن بین المللی می باشد، این شرکت برای سال ۱۳۹۵ بودجه فروش و درآمد ارائه خدمات را با رشد ۹۳ درصدی برآورد نموده است که دلیل آن بابت افزایش فروش پهنای باند به دلیل افزایش حجم پهنای باند کشور و رشد بازار و نیز فروش پهنای باند بیشتر به اپراتورهای مخابراتی می باشد. بر این اساس سود عملیاتی نسبت به سال ۱۳۹۴ با رشد ۱۲۳ درصدی پیش بینی شد اما به دلیل افزایش هزینه های مالی در نهایت سود خالص سال مالی ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ با رشد ۲۹ درصدی برآورد شده است، از نکات پیش روی این نماد برنامه افزایش سرمایه ۱۵۰ درصدی از ۲۰۰ به ۵۰۰ میلیارد ریال می باشد، همچنین یکی از نکات مثبت این نماد راه اندازی طرح دیتا سنتر ابری (cloud) می باشد از این رو صورت سود و زیان پیش بینی شده در بودجه سال مالی ۱۳۹۵ با فرض راه اندازی کامل طرح توسعه دیتا سنتر تا پایان سال ۱۳۹۴ و افزایش ظرفیت در سال ۱۳۹۵ که منتج به افزایش فروش پهنای باند می گردد می باشد. لازم به توضیح است که سبد محصولات این شرکت اینترنت پرسرعت، خدمات دیتا سنتر، خدمات تجارت الکترونیک EC، تلفن اینترنتی VOIP، اجاره و راه اندازی تجهیزات و اینترنت تلفنی Dial up می باشد که سهم اصلی درآمدی را اینترنت پرسرعت و خدمات دیتا سنتر برعهده دارند که انتظار می رود با توجه به توسعه روز افزون دو بخش فوق و سرمایه گذاری انجام شده شاهد ادامه رشد سودآوری این مجموعه در سال های آتی باشیم.

جدول شماره ۳۷: معاملات سهام شرکت افرا نت

معاملات سهام شرکت افرا نت در بازار فرابورس در سه ماهه منتهی به ۳۰/۰۹/۱۳۹۴					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهم)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
افرا	۱,۴۳۴,۷۸۱	۵,۵۴۱	۷۸۶	۳,۸۶۲	۷۹۶,۴

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت افرا نت میباشد به شرح ذیل است؛ این شرکت با توجه به آنکه ارائه دهنده اینترنت پرسرعت (پهنای باند) میباشد و با توجه به فراگیر شدن استفاده از این خدمات در بین آحاد مختلف جامعه با رشد قابل توجه درآمد و سودآوری مواجه شده است به نحوی که از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۳۹۴ فروش شرکت از ۶۹ میلیارد ریال به رقمی معادل ۵۱۳ میلیارد ریال معادل ۶۴۳ درصد افزایش یافته است همچنین سود خالص شرکت نیز از ۸ میلیارد ریال سال ۱۳۸۹ با رشد بیش از ۷۰۰ درصدی به ۶۴ میلیارد ریال ارتقا یافته است، این شرکت در دوره نه ماهه منتهی به آذر ۱۳۹۴ نیز با تحقق ۲۲۰ ریال سود خالص به ازای هر سهم موفق شد معادل ۷۶ درصد از بودجه ۲۶۶ ریالی سال ۱۳۹۴ را پوشش دهد که نسبت به دوره نه ماهه سال گذشته فروش ۷۱ درصد،

سود عملیاتی ۶۳ درصد و سود خالص ۹۰ درصد افزایش یافته است و این انتظار را داریم که این روند رشد سودآوری در سال ۱۳۹۵ نیز ادامه داشته باشد و این شرکت به سودی معادل ۴۰۰ ریال به ازای هر سهم دست یابد امری که می تواند قیمت سهم را نیز در مسیر صعود در میان مدت قرار دهد.

شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی

جدول شماره ۳۸: اطلاعات شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی در بازار سهام

سرمایه (میلیارد ریال)	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۵ (ریال)	P/E	سود پیش بینی شده سال ۱۳۹۴ (ریال)	قیمت روز (ریال)
۱۷۰	۱۷۴	۲۱,۱۰	۱۷۷	۳,۷۳۴

شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی در صنعت رایانه در زمینه تولید خودپرداز، تجهیزات کامپیوتری و بانکی و ارائه خدمات فعالیت می کند. شرکت در طی سالیان اخیر در مجموع روند روبه رشدی را در فروش خود داشته است. اما با توجه به رکود حاکم بر فضای عمومی اقتصاد و اوضاع نامناسب سیستم بانکی کشور، شرکت نتوانسته است در سال ۹۴ عملکرد خوبی را از خود بر جای گذارد. البته یکی از مهمترین نقاط ضعف این شرکت رشد قابل توجه هزینه های مالی می باشد که عامل اصلی کاهش سود می باشد به نحوی که تا نه ماهه منتهی به آذر ۱۳۹۴ این شرکت ۵۱۱ میلیارد ریال هزینه مالی دریافتی را ثبت نموده است و بودجه سال ۱۳۹۵ نیز نشان می دهد که هزینه مالی برآورده شده در این سال ۸۶ درصد سود عملیاتی می باشد که به شدت سود را کاهش می دهد. گفتنی است درآمد شرکت ناشی از درآمد فروش خدمات و درآمد فروش محصولات است که هر دو بخش عمدتاً به سیستم بانکی می باشد، از این رو توسعه شعب بانک ها می تواند به رشد درآمد این شرکت منجر شود، به نحوی که حدود ۶۰ درصد درآمد این شرکت از محل فروش و ۴۰ درصد از محل خدمات پشتیبانی می باشد. به نظر می رسد با توجه به توقف توسعه شعب بانک ها این امر مهمترین تهدید درآمدی شرکت در سال های آتی در کنار افزایش بی رویه هزینه مالی می باشد.

جدول شماره ۳۹: معاملات سهام شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی

معاملات سهام شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی در بازار فرابورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
مفاخر ۱	۲,۹۶۳,۸۵۷	۱۰,۶۲۹	۱,۴۹۱	۳,۵۸۶	۵۹۴,۱۵

بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد دوره نه ماهه سال مالی ۱۳۹۴ شرکت توسعه فناوری اطلاعات خوارزمی میباشد به شرح ذیل است؛ به دلیل رشد هزینه مالی این شرکت در دوره نه ماهه منتهی به آذر ۱۳۹۴ زیانی برابر ۵۱۶ ریال محقق کرد این در حالی است که آخرین پیش بینی درآمد از سود ۱۷۷ ریالی به ازای هر سهم حکایت دارد، این شرکت همچنین با تحقق ۳۰۶ میلیارد ریال فروش و ارائه خدمات در دوره نه ماهه تنها ۴۲ درصد از بودجه کل سال را پوشش داد که نشان میدهد در بخش عملکرد نیز با ضعف مواجه است، اعتقاد داریم روند درآمدی سهم از یک سو در حال تضعیف و در سوی مقابل رشد هزینه ها نیز شیب نزولی سودآوری این شرکت را افزایش داده و این مجموعه را در مسیر زیان دهی قرار داده است.

گروه فن آوا

این شرکت یکی از هولدینگ های فعال در حوزه فناوری اطلاعات است که با رویکرد سرمایه گذاری در طرح های فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) و به صورت تخصصی در طرح های زیرساختی به صورت شبکه جامع و یکپارچه، در سطح کشور و تامین نیازهای سازمان های بزرگ اقتصادی با سرمایه ای بالغ بر ۳۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۱ تاسیس شد. این مجموعه دارای پروانه ارتباطات ثابت (FCP) - پروانه ارائه خدمات اینترنت پرسرعت (PAP) - پروانه توزیع

پهنای باند در ایران (ISDP-ISP) - خدمات انتقال داده ها از طریق ارتباطات ماهواره ای (SAP) - پروانه تاسیس و بهره برداری مرکز خدمات داده اینترنتی (IDC) - پروانه اپراتوری تلفن ثابت - پروانه خدمات پرداخت الکترونیک (PSP) و پروانه ثبت نام و صدور گواهی الکترونیکی دیجیتال میباشد. این شرکت در پایان سال مالی ۱۳۹۴ با سرمایه ۴۴۰ میلیارد ریالی موفق به تحقق ۵۸۳ ریال سود خالص شد که نسبت به دوره مشابه سال گذشته ۳۲۶ درصد رشد داشته است که ۵۰۰ ریال از سود محقق شده از محل فروش ۲۰ درصد سهام خود در شرکت فن آوا کارت حادث شده است از این رو اعتقاد داریم این میزان در سال ۱۳۹۵ قابل تکرار نبوده است و سود سال ۹۵ کاهشی خواهد بود اما نکته ای که وجود دارد، این مجموعه با توجه به شرکت هایی که تحت تملک خود را دارد با عرضه آن ها در بورس و فرابورس میتواند با رشد سودآوری مواجه شود از سوی دیگر با توسعه زیر ساخت ها انتظار میرود در بلندمدت روند سودآوری این شرکت افزایش یابد اما در کوتاه مدت در بخش سودآوری انتظار چندانی نداریم مگر آنکه قیمت سهم توسط معامله گران بازار سرمایه با نوسان همراه شود.

جدول شماره ۴۰: معاملات سهام گروه فن آوا

معاملات سهام گروه فن آوا در بازار فرابورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
فناوا	۲۴,۰۰۸,۶۹۶	۹۱,۵۶۴	۸۸	۳,۸۱۴	۳,۲۷۶

□ بررسی عملکرد دوره سه ماهه منتهی به ۳۰ آذر ماه ۱۳۹۴ که مصادف با گزارش عملکرد ۱۲ ماهه سال مالی ۱۳۹۴ گروه فن آوا میباشد به شرح ذیل است؛ سال مالی این شرکت آذر ماه ۱۳۹۴ میباشد بر این اساس عملکرد دوره ۱۲ ماهه را منتشر کرد که بر این اساس ۵۸۳ ریال به ازای هر سهم سود خالص محقق کرد که نسبت به سال مالی گذشته ۳۲۶ درصد سود خالص رشد کرده است، نکته مهم عملکرد سال مالی ۱۳۹۴ تحقق درآمد ۲۲۳ میلیارد ریالی از محل سود حاصل از فروش ۲۰ درصد سهام خود در شرکت فن آوا کارت میباشد که قابل تکرار برای سال مالی آینده نمیشد. گفتنی است عمده درآمد شرکت از محل سود حاصل از سرمایه گذاری در شرکت های سرمایه پذیر است که میتواند به صورت عادی سودی معادل ۱۰۰ تا ۲۰۰ ریال به ازای هر سهم پوشش دهد.

شرکت رایتل

انتشار یافتن اوراق اجاره یک مسیر تازه در تأمین مالی از طریق بازار بورس است که شرکتهایی که داراییهای قابل ملاحظه برای وثیقه گذاری دارند میتوانند از آن استفاده کنند. تأمین مالی از طریق اوراق صکوک اجاره صورت گرفته است؛ صکوک اجاره اوراق بهاداری است که دارنده آن به صورت مشاع، مالک بخشی از دارایی است که منافع آن بر اساس قرارداد اجاره به مصرف کننده یا بانی واگذار شده است. در این نوع اوراق، حق استفاده از منافع دارایی یا مجموعه ای از داراییها، در برابر اجاره بها از مالک به شخص دیگری منتقل میشود. به صورت ساده میتوان گفت در اوراق اجاره سرمایه گذار با خرید بخشی از یک دارایی (زمین، ساختمان، ماشین آلات)، آن را به مالک اولیه آن اجاره داده و اجاره بها دریافت میکند. اوراق یاد شده با نرخ اجاره بهای ۲۰ درصد و ۴ ساله بوده و بزرگترین اوراق اجاره منتشر شده در کشور و اولین اوراق اجاره با پرداخت سود ماهیانه است.

جدول شماره ۴۱: معاملات اوراق اجاره رایتل

معاملات سهام اجاره رایتل در بازار فرابورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
صایتل	۷,۲۹۱,۴۳۴	۷,۳۳۷,۵۲۷	۹,۹۸۱	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۹۷,۷

اوراق اجاره شرکت مخابرات ایران

مبلغ کل اوراق اجاره مخابرات ۴ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال به صورت ۴ ساله با نرخ ۲۱ درصد بوده و سود آن به صورت سه ماه یکبار پرداخت می‌شود. بازارگردانی اوراق «صخابر» مبتنی بر مذاکره و با تضمین کف قیمتی یک میلیون ریال است ضمن آنکه سقف تعهد خرید از هر کد معاملاتی ۲۲ هزار و ۵۰۰ ورقه و حداکثر تعهد روزانه ۲۲۵ هزار ورقه خواهد بود.

جدول شماره ۴۲: معاملات اوراق اجاره شرکت مخابرات ایران

معاملات اوراق اجاره شرکت مخابرات ایران در بازار فرابورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
صخابر	۴۴۸,۸۵۸	۴۴۸,۸۶۰	۶۶۶	۱,۰۰۰,۳۹۳	۴,۵۰۰,۱۱

شرکت کارخانجات مخابراتی ایران

آخرین گزارش این شرکت به عملکرد نه ماهه منتهی به آذر ۹۴ مربوط میشود که شرکت ۵ ریال سود محقق کرد که نسبت به دوره مشابه ۱۴۲ درصد افزایش یافته است، بررسی عملکرد حاکی از رشد ۵۴ درصدی فروش دارد. این شرکت در حالی ۲۸۱ میلیارد ریال درآمد فروش محقق نموده است که عمده این درآمد از محل فروش تجهیزات EWSD، رایتل و درآمد حاصل از پروژه زیرساخت در استان های فارس، کهگیلویه و بویراحمد، هرمزگان و بوشهر میباشد.

جدول شماره ۴۳: معاملات سهام کارخانجات مخابراتی ایران

معاملات سهام کارخانجات مخابراتی ایران در بازار فرابورس در سه ماهه منتهی به ۱۳۹۴/۰۹/۳۰					
نماد	حجم سهام معامله شده (سهام)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد دفعات معامله (دفعه)	میانگین قیمت (ریال)	ارزش بازار در آخرین روز معاملاتی (میلیارد ریال)
لکما	۱۲۰,۲۷۰,۰۰۰	۵۷۰,۳۸۰	۲,۲۹۳	۴۲۴	۷۰۰,۸

پیوست ۱: پتانسیل فناوری اطلاعات و ارتباطات سبز در اقتصاد های نو ظهور

فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) بخاطر کمک‌هایی که به توسعه اقتصادی ملی و بین المللی داشته، از جایگاه ویژه‌ای در بین کشورها برخوردار است چنان که در ایجاد شغل‌های جدیدی، رشد GDP، صادرات، سرمایه گذاری، افزایش رقابت داخلی و خارجی، نوآوری چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی و همچنین تقویت همکاری بین کشورهای مختلف موثر بوده است.

نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در اقتصادهای نوظهور با توجه به تحول چشم‌گیرش در دهه گذشته بسیار پر رنگ بوده است. کشورهایی که در این دسته رتبه بندی می شوند طبق برخی آمارهای اخیر که توسط kawa (۲۰۱۳) و مجله بازارهای بلومبرگ (۲۰۱۳) گردآوری شده است، کشورهایی همچون چین، کره جنوبی، تایلند، پرو، جمهوری چک، مالزی، ترکیه، شیلی، روسیه، اندونزی، کلمبیا، لهستان، نامیبیا، زامبیا، آفریقای جنوبی، مکزیک، برزیل، مجارستان، مراکش، فیلیپین، هند و مصر می باشند.

تاثیر ICT بر محیط زیست، بسیار پیچیده و قابل بررسی است. رابطه مستقیم ICT و محیط زیست بر اساس تولید و استفاده بسیار زیاد از سخت افزارها و نرم افزارها در سرتاسر جهان و تاثیرشان بر روی دیگر فعالیت‌ها و زندگی اجتماعی می تواند مورد توجه باشد. افزایش مداوم تعداد کاربران ICT بطور حتم بر روی محیط زیست تاثیر منفی خواهد داشت: آلودگی، مصرف نابخردانه منابع غیر قابل تجدید پذیر و افزایش حجم ضایعات تجزیه ناپذیر. در این راستا و به منظور کنترل اثرات منفی ICT بر محیط زیست اگر کشورهای توسعه یافته قوانین سرسختانه‌ای وضع کنند، هنوز در کشورهای دیگر شاهد تخلفات قانونی بسیاری خواهیم بود با این وجود موقعیت جغرافیایی، اندازه کشور، سطح تمدن و وضعیت اقتصادی نمی توانند به عنوان بهانه ای برای داشتن یک رویکرد سطحی نسبت به موضوع باشد و باید همواره به خاطر داشت که محیط زیست همچنان یک مسئولیت اجتماعی باقی می‌ماند.

ICT در اقتصاد های نوظهور

در سطح بین المللی، بزرگترین بازیگران بازار ICT، آمریکا و ژاپن هستند و دست یافتن به سطح کنونی پیشرفت‌شان حتی با وجود تلاش‌های قابل توجه صورت گرفته توسط اتحادیه اروپا بسیار دشوار است. بر طبق اهداف پیشنهاد شده در استراتژی لیسبون (۲۰۱۰)^۱، هدف اتحادیه اروپا قرار گرفتن در جایگاه اول جهان از لحاظ رقابتی و پیشرفت در ICT است اما تاکنون به این هدف دست نیافته‌اند. این هدف همچنین در استراتژی ۲۰۲۰ اروپا هم آمده است. طبق مطالعات منتشر شده توسط کمیسیون اروپایی (۲۰۱۱) ICT با ویژگی‌هایی که از این حوزه تاکنون توسط آمریکا و ژاپن برجسته شده و همچنین با کمک پیشرفت‌های صورت گرفته توسط اقتصادهای نوظهور آسیا در این حوزه (مخصوصا چین و هند و همچنین تایلند و مالزی و دیگر کشورها)، شناخته می شود.

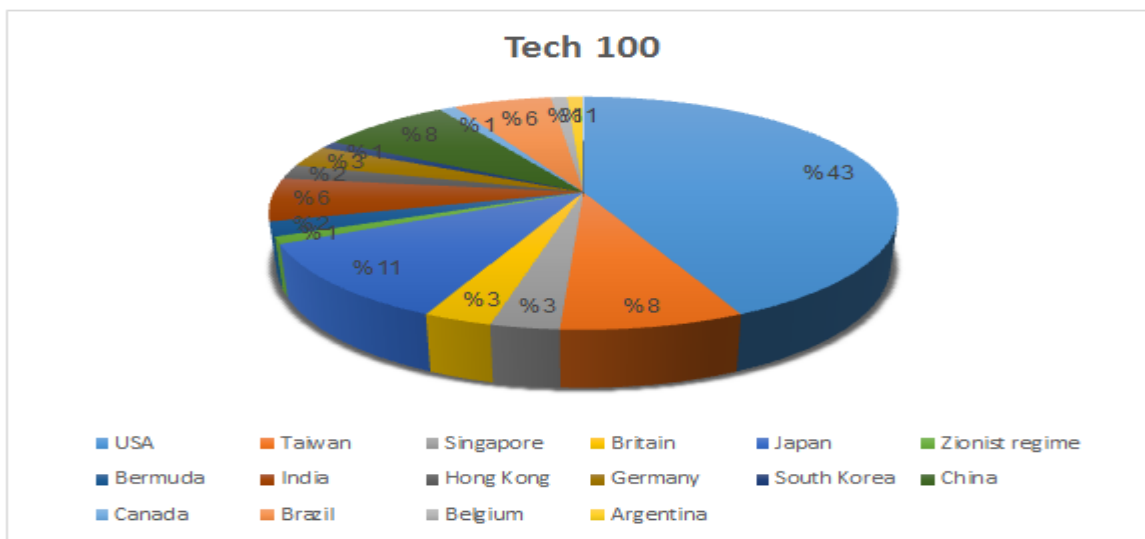
اروپا در زمینه سرمایه‌گذاری در حوزه تحقیق و توسعه مرتبط با ICT^۱ از رقابای اصلی این بازار (آمریکا و ژاپن) عقب‌تر می‌باشد. این عقب افتادن بیشتر بخاطر سهم بخش ICT اتحادیه اروپا در اقتصاد، ترکیب صنعتی و اندازه شرکت‌های آن است. برای مثال شرکت‌های بزرگ ICT اتحادیه اروپا از شرکت‌های آمریکایی مشابه کوچک ترند و به اندازه ی شرکت‌های آمریکایی در چند دهه گذشته رشد نداشته اند. اروپا محل مناسبی برای سرمایه گذاری خارجی در زمینه تحقیق و توسعه ICT می باشد، اما مشارکت بین المللی در R&D، از یک رابطه غالب EU-US (اتحادیه اروپا- آمریکا) به یک شبکه جهانی رابطه US-Asia (آمریکا - آسیا) در حال رشد، متحول شده است که به نظر می رسد در این راستا نیز شرکت‌های آمریکایی بسیار سریع تر از شرکت های اروپایی فرصت را به چنگ آورده‌اند.

در نمودار شماره ۳، رتبه کشورها بر اساس سهم شرکت‌های برتر فعال در حوزه ICT در اقتصاد این کشورها ارائه شده است که به وضوح جایگاه اقتصادهای نوظهور را در حوزه ICT نشان می‌دهد.^۲ این رتبه بندی نشان می‌دهد که جایگاه‌های مهم توسط اقتصادهای نوظهور مانند کره جنوبی، هند، تایوان، و چین تسخیر شده است، کشورهایی که در نتیجه پیشرفت‌های اخیر خود توانسته‌اند کمک‌های بسیار بزرگی به حوزه ICT نمایند و در این مسیر توانسته‌اند حتی برخی از کشورهای توسعه یافته جهان را پشت سر بگذارند.

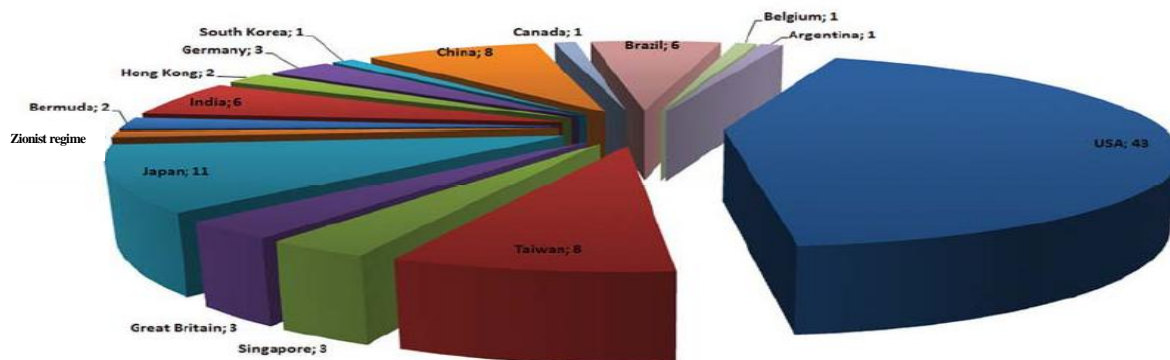
^۱ - ترجمه "مقاله سرمایه‌گذاری بر روی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در اقتصادهای نوظهور"، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، دی ماه ۱۳۹۳

^۲ - گزارش منتشر شده توسط Business Week در سال ۲۰۱۰ با عنوان ۱۰۰ تکنولوژی برتر

نمودار ۳: حضور کشورها در رتبه بندی Tech 100 براساس تعداد شرکت ها

نمودار ۴: درصد درآمد بدست آمده توسط شرکت ها در رتبه بندی Tech 100

ویژگی دیگری که بر اهمیت ICT می افزاید، درصد پتنت‌هایی (Patent) است که در سطح ملی الزام آور بوده و اعطا شده‌اند. کشورهای با اقتصاد نوظهور مانند هند، تایلند، چین و غیره براساس اطلاعات درج شده توسط تابلوی امتیازات سرمایه گذاری صنعتی R&D اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۲، بالاترین جایگاه را داشته‌اند. به گفته همین منبع اطلاعاتی تنها چهار کشور چین، کره جنوبی، رژیم اشغالگر صهیونیستی و آمریکا توانسته‌اند تمامی دسته‌بندی‌های ICT را توسعه دهند، یعنی چین، کره جنوبی، رژیم اشغالگر صهیونیستی و آمریکا، که دو کشور چین و کره جنوبی جزء بازارهای نوظهور دسته‌بندی می‌شوند چین و کره جنوبی جزو این چهار کشور هستند، در حالیکه این دو کشور در بخش اول بررسی مذکور جزو بازارهای نوظهور دسته بندی شدند.

با توجه به نقش بخش ICT، در بین اقتصادهای نوظهور کشورهایی که جدیداً در آسیا و آمریکای لاتین صنعتی شده اند، جایگاه مطلوبی دارند. دیده بان تکنولوژی اطلاعات اروپا (EITO^۱) در سال ۲۰۱۱ اظهار داشت که صرف هزینه بر روی ICT در بسیاری از این کشورها بصورت نرخ دو رقمی در حال رشد است. همین منبع ذکر کرد که بازارهای ICT در کشورهای BRIC (برزیل، روسیه، هند، چین) افزایش تقریبی ۱۳ درصدی با ساختار ذیل را تجربه کرده اند: حدود دو سوم این درآمد برای خدمات و تجهیزات تله کام و یک سوم به فناوری اطلاعات شامل کامپیوترها، سخت افزار و خدمات ICT اختصاص داده شده است. طبق مطالعه دیگری که توسط فرانک جنز^۲ از موسسه IDC صورت گرفت، برای بخش ICT تخمین زده شده است که در سال ۲۰۱۳ در بازارهای نوظهور، مخارج ICT تا ۸٫۸٪ رشد و تا بیش از ۷۳۰ میلیارد دلار رشد کند یعنی دو برابر رشد بازارهای توسعه یافته، که ۳۴٪ از کل مخارج ICT و ۵۱٪ از کل رشد ICT را در برمی گیرد. همان منبع دو پیش بینی مهم دیگر برای این دسته از کشورها را بیان می کند :

^۱ - سند ثبت اختراع حق انحصاری است که در قبال اختراع یا ایده ثبت شده به مخترع یا نماینده قانونی او اعطا می‌شود.

^۲ - European IT Observatory

^۳ - Frank Gens

• کشورهای BRIC و مخصوصاً چین به حاکمیت خود در بازار ICT ادامه می دهند. کشورهای BRIC با رشد قریب الوقوع تقریباً ۱۲ درصدی در بخش ICT، همچنان به روند کنونی برتری شان ادامه می دهند و ۴۸٪ مخارج صرف شده در زمینه ICT در اقتصادهای نوظهور را به خودشان اختصاص می دهند.

• بازارهای نوظهور محرک طرح ها و رهبری های جدید خواهند بود. بخاطر سهم بسیار بزرگشان در رشد صنعت ICT، این بازارها بطور فزاینده ای نقاط طراحی جهانی، قیمت و رهبری بازار را شکل خواهند داد.

بدون شک اقتصادهای نوظهور در توسعه رشته ICT، هم به عنوان مصرف کننده و هم به عنوان تولید کننده نقش دارند. آنها ثابت کرده اند که در صنعت ICT بخش مهمی هستند، این کشورها توانسته اند حتی تحت شرایط بحران اقتصادی کنونی در سال های اخیر درآمدهای بالایی ایجاد کنند و موجب اتکالی متقابل قوی تری بین کشورهای مختلف در پیش زمینه همکاری های بین المللی شوند. **برون سپاری کسب و کار که از سوی کشورهای توسعه یافته به سایر نقاط جهان صورت می گیرد، بعنوان اساس توسعه ICT در اقتصادهای نوظهور، منبع بزرگی برای رشد اقتصادی کشورهای نوظهور همراه با داشتن منافعی برای هر دو طرف شناخته شده است.** از سوی دیگر نمی توان انکار کرد که در کنار رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی ایجاد شده توسط ICT، این صنعت تاثیر بسزایی بر محیط زیست کشورهای نوظهور نیز داشته که در ادامه به بررسی آن خواهیم پرداخت.

ICT سبز در اقتصادهای نوظهور

در پرتوی تغییرات آب و هوایی در طول دهه گذشته، سیر تکامل ICT حمایت از محیط زیست را همپوشانی کرده است، بنابراین موجب ارتقای ICT سبز، انفورماتیک زیست بوم شناسی، رشته ی کامپیوتر سبز یا پایداری ICT شده است. علی رغم اسم و فرم شان، همه آنها به توسعه و کاربرد نرم افزار و سخت افزار در مطابقت با قوانین محیط زیست مربوط هستند. اما علاوه بر این با هدف بازبینی محیط زیست و اجرای قوانین خاص که بصورت مبسوط توسط سازمان های ملی و بین المللی شرح داده شده اند می باشند. در این مورد وضعیت اقتصادهای نوظهور تقریباً بحث برانگیز است. از جمله دلایل می توان به قوانین اشتباه تا ارزش قائل نشدن برای محیط زیست و تمایل یا نیاز به رشد اقتصادی سریع در یک بافت پویا که خاص جامعه ما است اشاره کرد. زمانی که این دیدگاه ها را بیان می کنیم، ما موقعیت کشورهای خاص را در دسته های مذکور به عنوان وارد کننده های اصلی زباله الکترونیکی در نظر می گیریم. به گزارش مک لین، آکوه و اج - نیسن (۲۰۱۰)، تقریباً ۸۰٪ از ۴۰ میلیون تن زباله الکترونیکی ایجاد شده سالانه به کشورهای در حال توسعه فرستاده می شود. به گفته ی همان منبع در یک گزارش از سازمان مردم نهاد Basel Action Network، کشورهای ذیل به عنوان وارد کننده های اصلی زباله الکترونیکی در نظر گرفته شده اند: چین، هند، پاکستان، ویتنام، فیلیپین، مالزی، نیجریه، پرو، غنا.

از دیدگاه دیگر، وابستگی به کشورهای توسعه یافته در رابطه با ICT سبز واضح و مبرهن است، از آنجائیکه بسیاری از اقتصاد های نوظهور به نتایج تحقیقات تکیه می کنند و تمایل به دست یافتن به راه حل های مهمی که از کشورهای دسته اول می آید دارند. طبق اطلاعات ارائه شده توسط موسسه اطلاعات بین المللی (IDC) در ۲۰۰۹ و ۲۰۱۱، اولین کشورهایی که به کاربرد ICT برای کاهش آلودگی هوا علاقمند هستند ژاپن و آمریکا هستند. مطالعات انتشارات Environmental Leader در سال ۲۰۰۹ و انتشارات Business Wire در سال ۲۰۱۱ نشان می دهد که چطور ۱۷ تکنولوژی می تواند تقریباً ۵٫۸ میلیارد تن (GT) از آلودگی Co2 را تا سال ۲۰۲۰ در چهار بخش مهم اقتصادی - تولید و توزیع انرژی، حمل و نقل، صنعت و ساختمان سازی کاهش دهد. اشتیاق برای رشد اقتصادی فراتر از علاقمندی به محیط زیست در اقتصادهای نوظهور می رود و افزایش استانداردهای زندگی بهانه ای بیش تلقی نمی شود. مطالعه ای که اخیراً توسط هلن روث و لینا ووکک^۲ در ۲۰۱۱ انجام شده، نشان می دهد که چهار کشور اولی که در این دسته بندی قرار دارند، تولید کننده بیشترین آلودگی به دلیل استفاده از سوخت فسیل هستند.^۱

- چین و هند بزرگ ترین آلوده کننده های گازهای گلخانه ای در آسیا/منطقه آرام هستند و به ترتیب سهمی ۵۱ و ۵ درصدی از آلودگی های منطقه را در اختیار دارند.
- برزیل بزرگترین آلوده کننده در آمریکای لاتین/منطقه ی کارائیب، موجب ۳۲٪ از آلودگی گازهای گلخانه ای در منطقه است.
- آفریقای جنوبی بزرگترین آلوده کننده در آفریقا می باشد و ۲۴٪ از آلودگی را در منطقه موجب می شود.

^۱ - MacLean , Akoh and Edge - Nissen

^۲ - International Data Corporation

^۳ - Helen Roeth & Leena Wokeck

برای کاهش آلودگی و حفظ تعادل محیط زیست، سازمان های بین المللی اجرای سیاست های لازم و افزایش تولید و مصرف مطابق قوانین بین المللی در استفاده از منابع انرژی جایگزین، مواد تجدیدپذیر و اقتباس مراحل تولیدی که آنها را در روند بوم شناسی یکپارچه کند را پیشنهاد می دهند. اقدامات اتخاذ شده باید از دید اثرات بلند مدت در کاهش اثرات منفی پذیرفته شوند، همچنین هزینه ها را در اقدامات برابر کاهش بدهند. جدول زیر توسط روث و ووکک ارائه شده است که روش های اصلی برای کاهش آلودگی گازهای سمی و پتانسیل آنها برای کم کردن هزینه ها از طریق ابزار مخصوص رشته ICT را خلاصه می کند.

جدول شماره ۴۴: ICT براساس راه حل کربن

حوزه های صرفه جویی	فرصت های شناخته شده	صرفه جویی کربن	صرفه جویی هزینه
شبکه هوشمند	<ul style="list-style-type: none"> کاهش هدر رفتگی در انتقال الکتریکی یکپارچه سازی انرژی تجدید پذیر کاهش مصرف 	2 Gt CO ₂ e	۱۲۵ میلیارد دلار
ساختمان هوشمند	<ul style="list-style-type: none"> دستوردهی هوشمند سیستم مدیریت ساختمان بهینه سازی ولتاژ 	1.52 Gt CO ₂ e	۴۴۲ میلیارد دلار
لجستیک هوشمند	<ul style="list-style-type: none"> بهینه سازی شبکه لجستیک بهینه سازی برنامه ریزی پایه کارایی سوخت چین پرواز 	1.68 Gt CO ₂ e	۳۴۱ میلیارد دلار
سیستم های موتور هوشمند	<ul style="list-style-type: none"> سیستم موتور هوشمند ICT خودکارسازی ICT فرآیندهای صنعتی 	1 Gt CO ₂ e	۱۰۷ میلیارد دلار
ماده زدایی	<ul style="list-style-type: none"> رسانه آنلاین، تجارت الکترونیک، مقالات الکترونیکی، ارتباط دوربرد 	1 Gt CO ₂ e	N/A

کشورهای نوظهور برای افزایش رشد اقتصادی شان می توانند از این راه حل ها بهره برداری کنند تا تصویر خارجی از کشور و رفاه اجتماعی پیشنهاد شده را برای شهروندان شان را بهبود بدهند. با این وجود این راه حل ها باید با تعلیم و تربیت شهروندان همراه شوند، آنها را از ملاحظات نیازهای حمایتی محیطی آگاه سازند. این یکی از تفاوت های آشکار در مقایسه با نگرش مردم در کشورهای توسعه یافته است.

نتیجه گیری

اثر ارتباطات و فناوری اطلاعات در اقتصاد و در زندگی اجتماعی این سیاره قابل مشاهده است و بدون شک منافعی در پی دارد. توسعه محصولات و مصرف باید با نگاه دقیقی به اثرات بلند مدت و کوتاه مدت بر روی اکوسیستم ها و تاثیر آنها بر کل محیط زیست صورت گیرد و انتخاب ICT سبز تر را تضمین کنند. متأسفانه حوزه های بسیاری وجود دارند که این بخش ضروری از حضور بشر، فقط برای اطمینان از شرایط کافی برای یک رشد سریع، نادیده گرفته شده است. اقتصادهای نوظهور حاکی از یک منبع بزرگ هم برای تولید و هم مصرف نرم افزار و سخت افزار و قوانین حقوقی، ذهنیت افراد، پاسخگویی کمتر به مسائل مربوط به اثرات محیطی، علاقمند به توسعه بیش از حد این رشته بدون در نظر گرفتن پیامد ها در بلند مدت می باشند. این کشور ها مزایای خاصی را پیشنهاد می دهد که تولید کنندگان ICT را جذب می کند مانند هزینه نیروی کار کمتر، قوانین مصوب مجاز، مالیات کمتر و..... و هدف آنها توسعه اقتصادی سریع است. اثرات از دیدگاه محیطی بسیار جدی هستند و با آلودگی، افزایش ضایعات و افزایش مصرف منابع غیر قابل تجدید آشکار شدند. همچنین مصرف ICT در آن کشور ها در نتیجه دسترسی آسان به محصولات خاص و خدمات و بخاطر تقاضای ایجاد شده توسط تولید افزایش یافت. مناسب تر می شود اگر رشد اقتصادی از طریق توسعه ICT، از شیوه های تولید مدرنی صورت بگیرد که برای محیط زیست در اقتصاد های نوظهور کمتر تهاجمی باشد. همچنین مطلوب تر خواهد بود اگر آنها بر روی نوآوری های ترغیب کننده در توسعه محصولات و خدمات سبز تمرکز کنند، در زمانی که محیط زیست برای نسل حاضر بسیار پر اهمیت تلقی می شود و همچنین برای نسل های آینده هم مهم است.

در مورد حقایقی که در این مقاله به آنها اشاره شد، باید روی اهمیت این مسئله صحه بگذاریم که تقاضا برای حضور فعال سازمان های بین المللی (با هدف کاهش، بسمت حذف کامل اجزایی که موجب عدم توازن می شوند)، همچنین ضرورت آموزش افراد برای اطاعت از قوانین حمایت از محیط زیست بسیار با اهمیت هستند. پیوستن به ائتلاف های بین المللی که این جنبه ها را در نظر می گیرند نه تنها بصورت نظریه ای بلکه بصورت عملی هم باید انجام شود و در هر کشور گروه هایی باید برای این کار مسئول باشند و آن را به عنوان یک الویت اجتماعی در نظر بگیرند.

پیوست ۲: تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش اقتصاد کلان کشور آلمان

فناوری های اطلاعات و ارتباطات برای جوامع مدرن به همان اندازه اهمیت دارند که شبکه های آب و برق مهم هستند. زندگی مدرن امروزی بدون استفاده از ICT غیر ممکن جلوه می کند.

ICT یک فناوری کلیدی و یک تکنولوژی مشترک در بین رشته های مختلف می باشد. ICT به سازمان ها کمک می کند تا هزینه ها را کاهش دهند، فرآیندها را بهبود بخشند، نوآوری ها را افزایش دهند و بهره وری را بالا ببرند. ICT همچنین به بخش عمومی کمک می کند تا چابک تر و سریعتر باشد و به نحو بهتری به شهروندان خدمات رسانی نماید. ICT در زمینه خدمات درمانی نیز به افزایش امنیت کمک می کند. این گوشه ای از توصیفات انجمن دیجیتال آلمان BITKOM، راجع به اهمیت ICT می باشد.

چگونه می توان اهمیت واقعی اقتصادی ICT را دریافت؟

نرم افزار، خدمات IT و فناوری های ارتباطی از محرک های رشد اقتصاد آلمان می باشند. خدمات نرم افزار و IT در کشور آلمان به حدی از رشد رسیده است که به یک عامل اقتصادی مستقل تبدیل شده است که انتظار می رود خلق ارزش ناخالص و تاثیرش بر اشتغال ظرف ۲ دهه آینده بیشتر شود. مطالعه انجام شده توسط موسسه ISI که توسط انستیتوی آلمانی فراون هوفر در اکسپوی کامپیوتری CeBIT در شهر هانوفر در سال ۲۰۱۰ منتشر شد، ارقام قابل اتکابی را برای این پیشرفت مطرح کرده است.

برآورد این مطالعه بر این است که صنعت مذکور تا سال ۲۰۳۰ به میزان ۸۰ درصد افزایش اشتغال خواهد داشت.^۱ همچنین این صنعت قادر است که نقش کلیدی در شبکه های هوشمند و فناوری هایی ایفا کند که جامعه را قادر می سازد مشکلاتی همچون تغییرات آب و هوایی یا دموگرافیک را پشت سر بگذراند.

ظرف چند سال گذشته صنعت ICT توانسته است که رشد مناسبی را در ارزش افزوده خلق شده، درآمد، حجم تولید و اشتغال تجربه کند. انتظار می رود که تا سال ۲۰۳۰، این بخش در آلمان ارزش افزوده ای سالانه بالغ بر ۹۰ میلیارد یورو خلق نماید. در مقایسه می توان گفت که کارشناسان موسسه تحقیقاتی مشهور Prognos آلمان انتظار دارند که فروش صنعت مهندسی مکانیک در آن زمان به ۱۰۰ میلیارد یورو و فروش صنعت خودروسازی نیز به ۱۱۵ میلیارد یورو برسد. این دو صنعت که عموماً به آن به عنوان محرکان اصلی اقتصاد آلمان شناخته می شوند، ظرف ۱۵ تا ۲۰ سال آینده پویایی کمتر و رشد اندکی خواهند داشت در حالی که انتظار می رود بخش ICT مشارکت خود را در ارزش افزوده ایجاد شده ۲ برابر نماید.

صنعت ICT نه تنها تاثیر مستقیم اقتصادی به عنوان یک بخش مستقل را داراست، بلکه تاثیر غیرمستقیم قابل توجهی را بر رشد اقتصاد داخلی آلمان گذاشته است. به طور مثال شبکه های ارتباطی مدرن توانسته است که بر رشد اقتصادی به وسیله کمک به بخش اطلاعات و ترفیح توسعه های صورت گرفته و به کاربستن نوآوری ها، تاثیر بگذارد. مطالعات تجربی صورت گرفته نشان داده است که درآمد سرانه در آلمان از زمان معرفی اینترنت باندپهن بین ۲٫۷ تا ۳٫۹ درصد افزایش یافته است. از نظر توزیع زیرساخت های باند پهن، افزایش ۱۰ درصدی نسبت کاربران باند پهن به کل جمعیت منجر به رشد سرانه تولید ناخالص داخلی به میزان ۰٫۹ تا ۱٫۵ درصد شده است.ⁱⁱⁱ

مشارکت غیرمستقیم ولی قابل توجه ICT در رشد اقتصادی به خاطر این حقیقت است که خدمات نرم افزاری، IT و فناوری های ارتباطی، منحصر به تنها یک شاخه خاص نمی باشد. بسیاری از سرویس ها و یا تولیدات صنعتی به صورت مستقیم یا غیر مستقیم وابسته به ICT می باشند. کریستوف کالونز، اندیشمند و تحلیلگر ارشد موسسه مشاوره گروه پک، برآورد کرده است که بخش ICT در حدود ۵ درصد تولید ناخالص داخلی آلمان را شامل می شود. وی می گوید: اگر شما نوآوری هایی را که به وسیله ICT ممکن شده اند را هم بخواهید حساب کنید، آن وقت سهم ICT از GDP به ۷ درصد افزایش می یابد. اگر

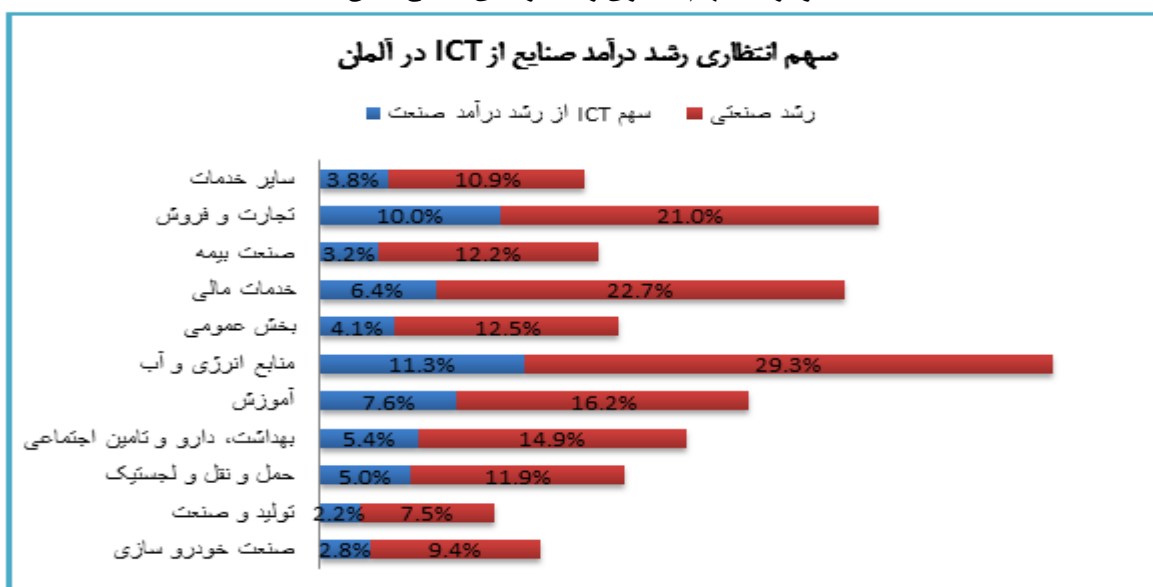
^۱ - بنا به گزارش مرکز آمار آلمان در سال ۲۰۱۳، تعداد افراد شاغل در بخش ICT آلمان، ۱،۰۴۵ میلیون نفر می باشد که رشد ۵۶ درصدی نسبت به سال ۲۰۱۲ را نشان می دهد.

بخواهیم نقش سامانه های نهفته^۱ را که نقش بسیار مهمی در نوآوری دارند، نیز محاسبه نماییم آنگاه سهم ICT از GDP آلمان به بالای ۷ درصد افزایش خواهد کرد.

در جلسه اندیشمندان ICT، پروفیسور رومان بک از دانشگاه گوته شهر فرانکفورت به صورت خلاصه نتایج یافته های خود را به شرح زیر اعلام کرد: حتی در بسیاری از بخش های صنایع سنتی، اشاره به "ارزش افزوده دیجیتال" کاملاً منطقی و معنادار می باشد زیرا مدل های کسب و کار در این صنایع تکامل یافته اند و حال به طور کامل یا حداقل در گستره بزرگی در شبکه های دیجیتال مشغول به کار هستند. به منظور ارزیابی اهمیت واقعی اقتصادی ICT، لازم است که به چگونگی نحوه عملکرد این تکنولوژی ها و همچنین چگونگی استفاده از آنها به عنوان تسهیل کننده در سایر بخش ها، نظارت نماییم.

مطالعه صورت گرفته بر روی اهمیت اقتصادی ICT در آلمان نیز با در نظر گرفتن همین موضوع صورت گرفته است. این مطالعه با یک سوال مهم آغاز شده است. از مدیران ICT پرسیده شد که انتظار دارند بین سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ چه مقدار رشد درآمد در صنعت خود را شاهد باشند. این انتظار افزایش رشد با در نظر گرفتن متغیرهایی همچون تورم انتظاری تعدیل می شود و رشد انتظاری واقعی برای صنعت ذکر شده در طی ۵ سال محاسبه می شد. سپس از مدیران سوال شد که انتظار دارند چه نسبت از افزایش در درآمدشان از طریق استفاده از فناوری های مربوط به ICT حاصل شود. با ترکیب کردن پاسخ های داده شده به این سوال با انتظارات رشد صنعت مذکور، نرخ رشد ICT محور برای هر صنعت قابل محاسبه است که تعیین کننده رشد درآمدی که توسط فناوری ها و راهکارهای ICT محور می باشد ظرف سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵، خواهد بود.

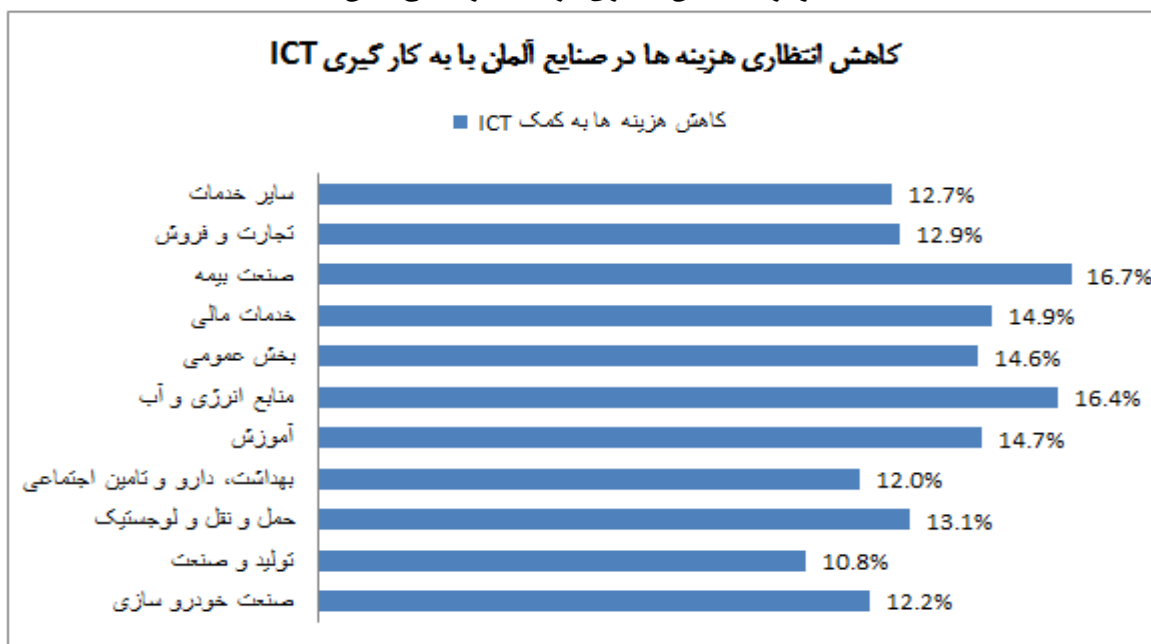
نمودار ۵: سهم انتظاری رشد درآمدی صنایع آلمان

این مطالعه همچنین نشان می دهد که اقتصاد آلمان با استفاده از فناوری ها و راهکارهای ICT محور می تواند در طی دوره زمانی مذکور، به کاهش هزینه ای برابر ۱۷ درصد دست یابد. در مجموع پتانسیل کاهش هزینه در بخش خدمات بیش از بخش تولید است. به بیان دیگر: در بخش هایی که عامل انسانی از اهمیت بالایی برخوردار است و تمرکز اصلی بر روی تبادل اطلاعات بین افراد می باشد، پتانسیل کاهش بیشتر هزینه نیز بالاتر می باشد.

^۱ - سامانه های نهفته (به انگلیسی: embedded system) در واقع رایانه هایی هستند که برای کنترل یک سیستم بزرگ و مشخص طراحی شده اند و مخصوصاً در زمان هایی که محدودیت هایی در مورد پردازش همزمان وجود دارد به کار می روند. سامانه نهفته معمولاً به عنوان قسمتی از یک سامانه بزرگ که اغلب دارای سخت افزارها و قسمت های مکانیک مختلفی است جاسازی می شود.

نمودار ۶: کاهش انتظاری هزینه ها در صنایع آلمان

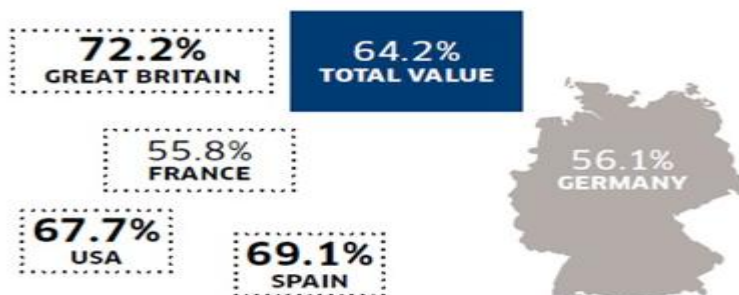

ICT به عنوان محرک رشد و نوآوری

یکی از دلایلی که بخش خدمات IT و نرم افزار، مشارکت قابل توجهی در رشد اقتصادی را دارا می باشد این است که کاربردهای ICT قادر به اضافه کردن قابلیت "هوشمندی" به فناوری های موجود می باشند. این موضوع باعث می شود که ICT بتواند به تقویت و بهبود نوآوری در سایر حوزه های اقتصادی بپردازد. از ICT به درستی می توان به عنوان محرک رشد و نوآوری نام برد. با توجه به قدرت ذاتی ICT برای نوآوری، ICT می تواند به برانگیختن ارزش افزوده و بهره وری در سایر بخش ها بپردازد. این ایده با مدیران ICT که در این مطالعه شرکت کرده بودند به اشتراک گذاشته شد: دو سوم آنها (۶۴ درصد) اعتقاد داشتند که ICT نقش کلیدی را در اقتصاد به عنوان تسهیل کننده مدل های جدید کسب و کار، ایفا می کند.

در مقیاس بین المللی، ۹۱ درصد از کاربران IT که در این مطالعه شرکت نموده اند، اعتقاد داشتند که فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش بسیار مهمی در اقتصاد کنونی داراست. در آلمان ۹۹ درصد کاربران با این عقیده موافق بوده اند. اهمیت فوق العاده بالای ICT در اقتصاد، نه تنها توسط شرکت ها بلکه توسط مصرف کنندگان نیز تشخیص داده شده است. ۸۵ درصد مصرف کنندگانی که در این مطالعه شرکت داشته اند، اعتقاد خود را مبنی بر نقش بسیار مهم فناوری اطلاعات و ارتباطات در اقتصاد، اعلام نموده اند.

نمودار ۷: اهمیت ICT به عنوان تسهیل کننده مدل های جدید کسب و کار به اعتقاد کاربران کشورهای مختلف

پیوست ۳: استراتژی توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات در کشور استرالیا

استراتژی توسعه ICT در سازمان خدمات عمومی استرالیا (APS) ۱ (۲۰۱۵-۲۰۱۲)

سازمان خدمات عمومی استرالیا، شاخه ای از دولت استرالیا می باشد که به ارائه خدمات در زمینه امور عمومی می پردازد. در مجموع، سازمان های تحت امر APS به فراهم کردن اطلاعات، ارائه خدمات و حمایت از تقریباً تمام جنبه های زندگی استرالیایی ها می پردازند. با توجه به اینکه تعداد کارکنان این مجموعه بیش از ۱۵۰ هزار نفر می باشد، APS یکی از بزرگترین کارفرمایان در سراسر استرالیا می باشد.

این سازمان تصمیم گرفت که با برنامه ریزی، به گسترش استفاده از ICT در زمینه های مختلف تحت فعالیت خود بپردازد و بدین گونه بهره وری در سطوح مختلف را افزایش دهد.

در بیانیه این استراتژی آمده است: APS بنا دارد که از ICT به منظور افزایش بهره وری ملی و خدمات عمومی استفاده کند. به منظور رسیدن به این هدف APS قصد دارد که ارائه خدمات دولتی به مردم استرالیا، جوامع و کسب و کارها را بهبود بخشد، راندمان فعالیت های عملیاتی APS را بالا ببرد و از مرادوات باز و آزاد به منظور اطلاع رسانی بهتر تصمیم ها، حمایت کند.

نامه وزیر

به عنوان دبیر گروه مدیریت ICT (SIGB) و به عنوان انجام بخشی از وظایف SIGB به منظور تعیین استراتژی های دولت استرالیا در استفاده از ICT در APS، من افتخار این را دارم که استراتژی فناوری اطلاعات و ارتباطات در سازمان خدمات عمومی استرالیا در طی سال های ۲۰۱۲ الی ۲۰۱۵ را منتشر می نمایم.

ICT نقش حیاتی را در به ثمر رساندن فعالیت های دولت ایفا می کند. این استراتژی مزایای قابل انتظار از به کار بستن یک رویکرد هماهنگ و استراتژیک محور را با گسترش استفاده از ICT نشان می دهد. این استراتژی APS را در موقعیتی قرار می دهد تا به تغییرات سریع تکنولوژیک واکنش نشان دهد.

اولویت ها و اقدامات شناسایی شده در این استراتژی، دولت استرالیا را قادر می سازد تا از ICT به شیوه ای جدید، خلاق و نوآورانه استفاده نماید تا خدمات بهتر و قابل استفاده تری به مردم برای پاسخگویی مناسب به نیازها و انتظاراتشان، ارائه دهد.

این استراتژی رئیس کلی درباره اینکه موسسات دولت استرالیا چگونه باید به استفاده از ICT بپردازند تا خدمات بهتری ارائه دهند، فرآیندهای عملیاتی دولت را بهبود بخشد، بهره وری را افزایش دهند و با افراد، جامعه و کسب و کارها تعامل برقرار نمایند.

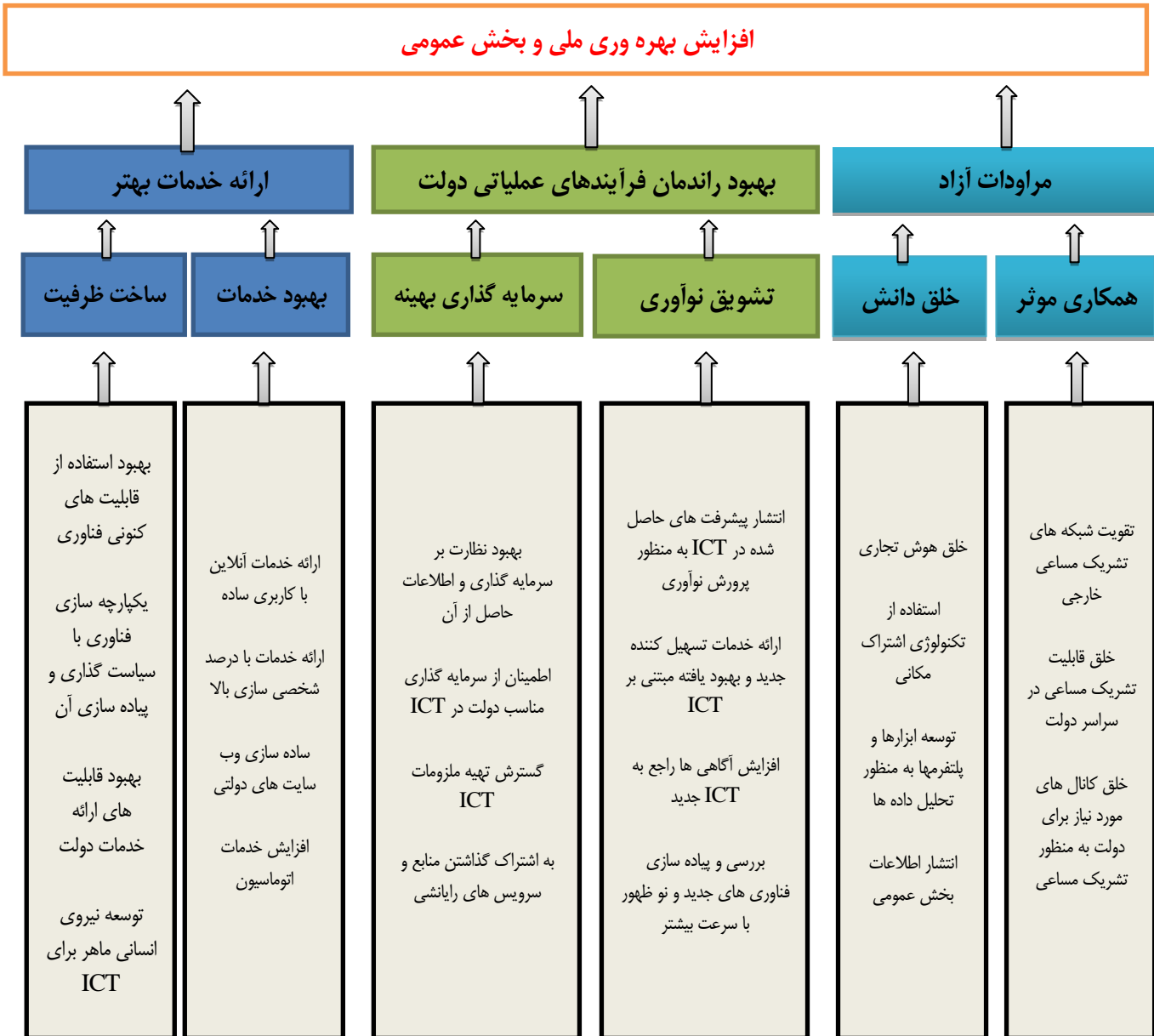
در طراحی و به کار بستن این استراتژی، قصد من این بوده است که جایگاه دولت استرالیا را به عنوان یکی از رهبران جهان در زمینه استفاده از ICT حفظ و بهبود ببخشم.

دیوید تیون، وزیر دارایی و دبیر SIGB

¹ - Australian Public Service

پیاده سازی

دیاگرام زیر نشان دهنده اقدامات استراتژیک و پروژه های مورد نیاز در سه حوزه با اولویت بالای APS می باشد که در نهایت باید منجر به برآورده شدن هدف "افزایش بهره وری ملی و بخش عمومی" شود.

چرا ما به ICT نیاز داریم؟

بسیاری از جنبه های جامعه ظرف ۴۰ سال گذشته به صورت عمیقی توسط ICT تغییر یافته است. امروزه ICT در زندگی روزانه ما ادغام شده است. ما در حال حاضر ارتباطات بسیار بیشتری از مکان های بیشتری با هم دیگر داریم. حجم وسیعی از اطلاعات و ایده های مختلف در دسترس ما قرار دارد. مردم به دامنه وسیعی از فناوری ها به منظور ارتباط، تعامل، اطلاع دادن تصمیم گیری ها و فراهم کردن و دریافت خدمات و محصولات تکیه دارند. توسعه های صورت گرفته در زمینه فناوری باعث بهبود بهره وری در سطح فردی، کسب و کار و ملی شده است. ICT به پایه و اساس عملکرد دولت نیز تبدیل شده است. استفاده دولت از ICT بر روی تمامی استرالیایی ها اثر می گذارد. مردم و کسب و کارها از تعاملات ساده تر، سریع تر و کاربردی تر با دولت منفعت می برند. استفاده از فرصت های ICT محور در توسعه سیاست ها و خدمات دولت نقش مهمی را ایفا می کند.

این استراتژی به دنبال دست یافتن به چیست؟

استراتژی توسعه ICT رؤس موضوعاتی را بیان می کند که چگونه APS به استفاده از ICT می پردازد تا عملیات و خدماتش را تغییر دهد تا به اهداف سیاست گذاری شده دست یابد. این استراتژی از اهداف وسیع تر سیاستی دولت و همچنین برنامه های کاری دولت از جمله متمرکز شدن بر روی رشد بهره وری، استفاده از شبکه باند پهن ملی، استراتژی اقتصاد دیجیتالی ملی، اصلاح ارائه خدمات، پایداری محیطی، اصلاح آموزش و خدمات درمانی و اصلاح خود APS حمایت به عمل می آورد. این استراتژی اولویت ICT دولت را به بهبود بهره وری تغییر می دهد. بهره وری در واقع دستیابی به نتایج از طریق راه های جدید و بهتر می باشد. بهره وری همچنین به معنای ساده سازی یا متوقف سازی فرایندهای فاقد کارایی می باشد. کاهش هزینه های مدیریتی و نظارتی، کاهش زمان تعامل مردم، جوامع و کسب و کارها با دولت، آزاد کردن زمان بیشتری برای همه ما به منظور مشارکت در دیگر فعالیت های مفید از جمله اهداف این استراتژی می باشد که در نهایت منجر به رشد اقتصادی وسیع تری می شود.

برآورده کردن انتظارات

استرالیایی ها کاربران بسیار ماهری در زمینه ICT می باشند. شبکه های باند پهن، تلفن های ثابت و همراه تسهیل کننده های حیاتی برای افزایش تقاضای ما برای خدمات منقطع، آنلاین و سیار می باشد. ما انتظار داریم که سرویس های ICT محور ارائه شده توسط دولت از امنیت برخوردار باشد تا بتواند هم از حریم خصوصی و اطلاعات ما محافظت کند و همچنین قابل دسترس باشد. مردم و کسب و کارها انتظار سرویس های دولتی با کیفیت و قابل دسترس را دارند که برابر با استانداردهای معمول و رایج در بخش خصوصی همچون بانکداری آنلاین و یا رزرو مسافرتی باشد. این انتظارات باعث می شود که APS ابزارهای جدیدی را به کار ببندد و پلتفرم های جدیدی را برای نوآوری تاسیس نماید.

افزایش بهره وری

برنامه بهره وری دولت بر اساس تثبیت سازی و همچنین بهبود قابلیت های استرالیایی ها در مسیر آینده می باشد. این برنامه بهره وری شامل افزایش مهارت ها و ظرفیت مردم استرالیا، سرمایه گذاری در زیرساخت ها و خلق محیطی به منظور ارائه پاسخی انعطاف پذیر به تغییرات جهانی می باشد. تحقیقات انجام شده، نشان داده است که ICT یک محرک مهم برای بهره وری می باشد. سرمایه گذاری در ICT بهره وری نیروی کار را افزایش می دهد و به صورت مستقیم، نوآوری را ممکن می سازد^v. سرمایه گذاری در ICT همچنین باعث افزایش رشد اقتصادی می شود. بین سال های ۱۹۸۵ تا ۲۰۰۶، سرمایه گذاری در ICT در خلق حدود ۱۷٫۵ درصد از رشد GDP استرالیا مشارکت کرده است.^v سایر یافته های تحقیق های مختلف درباره اثرات مثبت ICT بر روی بهره وری عبارتند از:

- فعالیت های مرتبط با اینترنت بین سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹ به طور متوسط ۲۱ درصد در رشد GDP موثر بوده اند.^{vi}
- در سال ۲۰۱۰، اقتصاد اینترنتی حدود ۵۰ میلیارد دلار یا ۳٫۶ درصد GDP استرالیا در سال ۲۰۱۰ را شامل می شده است که تقریباً برابر با ارزش صادرات سنگ آهن استرالیا بوده است.^{vii}
- کاهش در رشد بهره وری استرالیایی ها بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ تقریباً همزمان با کاهش نسبی مخارج صرف شده بر روی ICT نسبت به GDP استرالیا می باشد.^{viii}
- شواهد زیادی وجود دارد که بهبود های قابل توجه در بهره وری به صورت مستقیم به سرمایه گذاری در ICT مربوط می باشد.^{ix}

استراتژی توسعه ICT در APS، فرصت هایی را فراهم می کند تا بهره وری ملی به وسیله افزایش کارایی، ساده سازی فرآیندها، نوآر بودن و بهبود تعاملات با دولت، ارتقا یابد.

بازسازی ICT دولتی

از سال ۲۰۰۸، برنامه بازسازی ICT دولتی در استرالیا این گونه بوده است:

- قابلیت های آژانس های دولتی را بهبود داده است تا بتوانند برنامه های بزرگ بر اساس ICT را مدیریت نمایند.
- موجب صرفه جویی یک میلیارد دلاری از کارایی حاصل شده در عملیات روزمره آژانس های دولتی شده است.
- موجب تسریع هماهنگی مجموعه آژانس های دولتی به سمت مراکز داده (دیتا سنترهایی) شده است که تا سال ۲۰۲۳ منجر به صرفه جویی یک میلیارد دلاری در هزینه ها خواهد شد.
- اطلاعات مناسب تری را درباره هزینه های ICT در آژانس های دولتی فراهم نموده است.^x

فرصت های نوظهور

• شبکه باند پهن ملی^۱

شبکه باند پهن ملی (NBN) می تواند به طور محسوسی قابلیت های ارتباطی که در حال حاضر در اختیار اکثر استرالیایی ها می باشد، بهبود ببخشد. این یک پلتفرم بسیار حیاتی تسهیل کننده برای بهبود ارائه خدمات کنونی و آینده دولت استرالیا می باشد. به طور مثال، پهنای باند با سرعت بالا می تواند ارائه خدمات درمانی و آموزشی را بهبود ببخشد و ظرفیت بالایی را برای بهبود قابل توجه بهره وری کسب و کارها، افزایش شغل و ارائه خدمات بهتر و ایجاد رقابت، فراهم نماید.^{xi} هزینه طرح NBN به میزان ۳۷,۴ میلیارد دلار استرالیا برآورد شده است. این پروژه از طریق ترکیب سرمایه گذاری دولت فدرال استرالیا به میزان ۳۰,۴ میلیارد دلار و همچنین سرمایه گذاری بخش خصوصی، فاینانس شده است. شرکت NBN Co که اجرای این پروژه را بر عهده دارد از سال ۲۰۲۱ شروع به بازپرداخت سهم دولت می نماید و قرار است که تا سال ۲۰۳۴ به صورت کامل با دولت تسویه حساب نماید. در طرح این شرکت پیش بینی شده است که نرخ بازگشت سرمایه این پروژه ۷,۱ درصد باشد و انتظار می رود درآمد مالی ناشی از اجرای این طرح تا سال ۲۰۲۱ به ۲۳,۱ میلیارد دلار استرالیا برسد.^{xi i}

• استراتژی اقتصاد دیجیتال ملی

در ۳۱ می ۲۰۱۱، دولت استرالیا به انتشار استراتژی اقتصاد دیجیتال ملی پرداخت که چشم اندازی را برای استرالیا به منظور درک مزایای NBN فراهم می کرد و استرالیا را در موقعیتی قرار داده است که تا سال ۲۰۲۰ به اقتصاد دیجیتالی پیشرو تبدیل شود.^{xi i} استراتژی اقتصاد دیجیتال ملی این نکته را خاطر نشان می کند که حضور موثر دولت در اقتصاد دیجیتالی می تواند منجر به کاهش هزینه ها، افزایش رضایت مشتریان و ترفیح نوآوری شود. تشویق مردم به استفاده از سرویس های آنلاین دولتی و آسان کردن استفاده از آنها موجب افزایش سواد دیجیتالی و اعتماد به نفس دیجیتالی در مردم می شود. این موضوع باعث آسانتر شدن کار دولت در زمینه تسهیل مراودات آنلاین و تشریک مساعی با مردم، جوامع و کسب و کارها می شود و در نهایت ارائه خدمات با کیفیت قابل ملاحظه ای ممکن می گردد.

• رایانش ابری

رایانش ابری به ارائه راهکارهای رایانشی انعطاف پذیر و کارا با استفاده از اینترنت به منظور دسترسی به راهکارهای نرم افزاری، سخت افزاری و ذخیره سازی به صورت مناسب و مورد احتیاج، می پردازد. آژانس های وابسته به APS استفاده زیادی برای رایانش ابری دارند و رایانش ابری نسبت به گزینه های جایگزین، ارزش صرف هزینه بالاتری دارد و از سطح امنیت بالایی نیز برخوردار است.

^۱ گزارش "شبکه ملی اطلاعات: گام نخست- معرفی"، دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، بهمن ماه ۱۳۹۳
گزارش "شبکه ملی اطلاعات: اولویت وجوه اداره شده"، دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، اردیبهشت ماه ۱۳۹۴
گزارش "راهبری سرمایه ها برای شبکه ملی اطلاعات"، دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، خرداد ماه ۱۳۹۴
گزارش "دولت الکترونیک، میانبر تحقق شبکه ملی اطلاعات"، دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مرداد ماه ۱۳۹۴
گزارش "کاربری: شاخصی برای تحلیل ظرفیت شبکه"، دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، بهمن ماه ۱۳۹۴
گزارش "شبکه ملی اطلاعات: ساماندهی کسب و کارهای حوزه محتوا" دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، فروردین ماه ۱۳۹۵

• ICT و پایداری

خرید کارا، استفاده و مستهلک کردن به موقع ICT می تواند موجب افزایش پایداری و کاهش انتشار آلودگی های کربنی از طریق مدیریت هزینه و استفاده، کاهش تاثیرات زیست محیطی جوامع و بهبود مدیریت زیرساخت ها شود. در جولای ۲۰۱۰ دولت استرالیا به انتشار استانداردهای خرید محصولات و سرویس های ICT پرداخت و معیارهایی را معرفی نمود تا عملکرد زیست محیطی ICT خصوصاً در زمینه بهره وری انرژی را ارتقا بدهد.

استراتژی

۱. ارائه خدمات بهتر

جدول شماره ۴۵: برنامه عملیاتی به منظور ساخت ظرفیت

۱,۱	بهبود استفاده از قابلیت های کنونی فناوری	- استفاده از یک مدل نمونه سازمانی به منظور توسعه قابلیت های اشتراکی جدید و استفاده مجدد از قابلیت های موجود - ساده سازی و تهیه فرآیندهای کسب و کار نامتناقض برای فعالیت های مشابه در بین آژانسهای دولتی به منظور ارتقای استانداردهای رویکردهای ارائه خدمات و قابلیت های مرتبط با ICT
۱,۲	یکپارچه سازی فناوری با سیاست گذاری و پیاده سازی سیاست ها	- در نظر گرفتن قابلیت های ICT در مراحل اولیه سیاست گذاری و سپس پیاده سازی آن به منظور اطمینان از این موضوع که تصمیمات سیاستی به صورت کاملاً موثر و به هنگام انجام می شود و هزینه فرصت تصمیمات سیاستی تشخیص و درک شده است.
۱,۳	بهبود قابلیت های ارائه خدمات دولت	- ایجاد قابلیت ها در سرتاسر APS و شرکایش به منظور مدیریت کارتر و ارائه برنامه ها و پروژهها با استفاده از ICT
۱,۴	توسعه نیروی انسانی ماهر برای ICT	- برنامه ریزی بر روی نیروی کار فعلی ICT به منظور استفاده بهتر از این نیروها در سرتاسر APS

جدول شماره ۴۶: برنامه عملیاتی به منظور بهبود خدمات

۲,۱	ارائه خدمات آنلاین با کاربری ساده	- ایجاد سرویس های آنلاین اتوماتیک که به مردم این امکان را می دهد تا در صورت رخ دادن تغییراتی همچون آدرس، به صورت آنلاین به دولت اطلاع دهند و یا فهرست راهنمای سرویس های دولتی ایجاد کند که به مردم کمک می کند سرویس مورد نظر خود را پیدا کنند. - تجربه کاربری باثبات و یکسانی را برای تمام وب سایت های دولتی در دسترس برای استرالیایی ها، ایجاد کند. - رابط کاربری بهبود یافته می تواند منجر به تسهیل توانایی مردم برای دیدن تمام ارتباطات خود با دولت صرفاً در یک مکان یا صفحه شود. - به مردم و کسب و کارها این اجازه را بدهد تا صرفاً با یک نام کاربری اطلاعات خود را در وب سایت های دولتی به اشتراک بگذارند و خدمات یکپارچه و مرتبطی را دریافت نمایند.
۲,۲	ارائه خدمات با درصد شخصی سازی بالا	- توسعه سرویس های ICT محور به منظور جذب و درک تمایلات مردم در هنگام تعامل با دولت و ارائه سرویس های مورد نیاز به آن ها
۲,۳	ساده سازی وب سایت های دولتی	- بهینه کردن تعداد وب سایت های دولتی - بهبود دسترسی و استفاده پذیری وب سایت ها و سرویس های آنلاین دولتی
۲,۴	افزایش خدمات اتوماسیون	- به کار بردن فرآیندهای اتوماتیک به منظور بهبود تعاملات

۲. بهبود راندمان فرآیندهای عملیاتی دولت

جدول شماره ۴۷: برنامه عملیاتی به منظور سرمایه گذاری بهینه

۳,۱	بهبود نظارت بر سرمایه گذاری و اطلاعات حاصل از آن	- افزایش میدان دید آژانس ها در زمینه فعالیت ICT، سرمایه گذاری ها و برنامه ها برای کاهش دوباره کاری - بهبود سرمایه گذاری ICT با در نظر گرفتن راهکارهای جایگزین و پذیرش بیشتر ریسک در زمینه توانایی ICT به منظور ارائه راهکارهای با ارزش بالا نسبت به هزینه کرد
۳,۲	اطمینان از سرمایه گذاری مناسب دولت در ICT	- به کار بستن یک رویکرد همه جانبه دولتی بر روی سرمایه گذاری های استراتژیک در حوزه ICT
۳,۳	گسترش تهیه ملزومات ICT	- در نظر گرفتن محل های جدید به منظور تهیه کردن ملزومات و تجهیزات مورد نیاز ICT برای کاهش هزینه ها و حذف دوباره کاری ها و همچنین به سرانجام رساندن طرح های فعلی همچون استراتژی دیتا سنتر (مرکز داده)
۳,۴	به اشتراک گذاشتن منابع و سرویس های محاسباتی	- در نظر گرفتن رایانش ابری به منظور بهبود کارایی و بهره وری عملیات ICT دولتی

جدول شماره ۴۸: برنامه عملیاتی به منظور تشویق نوآوری

۴،۱	انتشار پیشرفت های حاصل شده در ICT به منظور پرورش نوآوری	- خلق ایده ها از طریق برگزاری چالش ها و مسابقات به منظور به وجود آوردن فرصتهایی برای نوآوری های درونی و بیرونی ICT
۴،۲	ارائه خدمات تسهیل کننده جدید و بهبود یافته مبتنی بر ICT	- استفاده از NBN به منظور افزایش دادن سرویس های آنلاین دولتی
۴،۳	افزایش آگاهی ها راجع به ICT جدید	- مراد به با صنعت و دانشگاه به منظور شناسایی فرصت های ارائه خدمات با استفاده از تکنولوژی های نوین و نو ظهور
۴،۴	بررسی و پیاده سازی فناوری های جدید و نو ظهور با سرعت بیشتر	- پیاده سازی سریع مدل های جدید ICT از طریق یک رویکرد ریسک محور که به متعادل کردن مسائلی همچون عملکرد، استفاده پذیری، امنیت، حریم خصوصی و سرمایه گذاری می پردازد. - ترفیع نوآوری سازمان محور به نحوی که فناوری و ایده های جدید به سرعت ارزیابی شوند و به منظور مقاصد تجاری، اجرا شوند.

۳. مرادوات آزاد

جدول شماره ۴۹: برنامه عملیاتی به منظور خلق دانش

۵،۱	خلق هوش تجاری	- ایجاد یک دیدگاه جامع تر نسبت به نیازهای مشتری به منظور بهبود ارائه خدمات به جامعه هدف بر طبق حریم خصوصی و اصول امنیتی. - با کارکنان APS در زمینه دانش عملیاتی مشاوره می شود تا آنها بتوانند در این زمینه مشارکت کنند تا منجر به توسعه سیاستی و بهبود ارائه خدمات شود.
۵،۲	استفاده از تکنولوژی اشتراک مکانی	- توسعه استانداردها و استراتژی هایی برای استفاده از اطلاعات مبتنی بر مکان در سراسر آژانس های دولتی
۵،۳	توسعه ابزارها و پلتفرمها به منظور تحلیل داده ها	- خلق قابلیت هایی در درون دولت به منظور جذب، اشتراک و تحلیل اطلاعات مشتری به منظور شناسایی بهتر روندها و اطلاع رسانی درباره توسعه سیاستی
۵،۴	انتشار اطلاعات بخش عمومی	- انتشار عمومی داده های دولتی به منظور استفاده وسیعتر برای اشتراک اطلاعات و منابع دانشی و گشودن ارزش های اجتماعی و اقتصادی

جدول شماره ۵۰: برنامه عملیاتی به منظور همکاری موثر

۶،۱	تقویت شبکه های تشریک مساعی خارجی	- استفاده از ابزارهای متنوع آنلاین به روش هدفمند به منظور تعامل با مردم و کسب و کارها برای بهبود توسعه سیاستی و ارائه خدمات. - مشارکت فعال در انجمن های بلاگ خارج از سازمان به منظور ترفیع وسیع تعامل با جامعه.
۶،۲	خلق قابلیت تشریک مساعی در سراسر دولت	- ایجاد گروه های تخصصی آنلاین بر پایه فرآیندهای کسب و کار مشترک به منظور توسعه و اشتراک رویکردهای استاندارد شده. - ایجاد مکانیزم هایی به منظور اینکه کارمندان APS بتوانند با جامعه به مراد به بردازند و با همدیگر به صورت آنلاین همکاری نمایند.
۶،۳	خلق کانال های مورد نیاز برای دولت به منظور تشریک مساعی	- بررسی گزینه های همکاری با صنعت، دانشگاه، بنیادهای غیر انتفاعی در جامعه، کارگزاران شخص ثالث و کارگزاران سرویس های دولتی به منظور اطلاع رسانی درباره توصیه ها و گزینه های سیاستی به منظور ارائه مناسب تر خدمات.

پیوست ۴: نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی

ICT به عنوان یک فناوری جدید در دهه ۹۰ وارد بازار شد و به سرعت توسعه یافت. این فناوری به دلیل عمومی بودن آن با سایر فناوریها تفاوت اساسی دارد، به این معنی که تنها در حوزه فعالیت خود تاثیرگذار نیست، بلکه در کل فعالیتهای اقتصادی و غیراقتصادی تاثیر بسزایی در تسهیل انجام امور و بالا بردن بهره وری و کارایی دارد. ولی پرسش مهم این است که آیا پس از سپری شدن حدود ۲۵ سال از شکوفایی و رونق فناوری اطلاعات و ارتباطات، این فناوری توانسته است این ادعاها را به اثبات رساند؟ واقعاً تا چه میزان این فناوری به رشد اقتصادی کشورها و جهان طی این مدت کمک کرده است؟ صاحب نظران و کارشناسان در سطح جهان نظرات متفاوتی را ابراز می کنند، ولی بهترین نظر را باید از زبان آمار و ارقام واقعی شنید که واقعیت را بیان می کنند. در این مقاله به مطالب مهم دو مطالعه معتبر جهانی تحت عناوین "تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی" «توسط «گیانگ و همکاران در بانک جهانی» و «فناوری اطلاعات و ارتباطات و رشد اقتصاد جهانی؛ کمکها، تاثیرات و ملاحظات سیاست گذاری» توسط «وو مین خوانگ: تحت عنوان پایان نامه دکترا در دانشکده اقتصاد دانشگاه هاروارد» پرداخته می شود.^۱

الف - مطالعه «گیانگ» و همکاران در بانک جهانی

افزایش تولید و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات به طور قابل ملاحظه ای به رشد اقتصادی کمک کرده است. بر اساس مطالعات هکر و مورسینک در سال ۲۰۰۲، افزایش سرمایه گذاری در این فناوری در کشورهای صنعتی در خلال سال های ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰، موجب افزایش یک سوم درصدی در میانگین رشد بهره وری کلیه عوامل تولید (TOTAL FACTOR PRODUCTIVITY=TFP) شده است. البته این تغییرات در کشورهای مختلف متفاوت بوده است. در ایالات متحده، که هزینه های فناوری اطلاعات و ارتباطات در آن در این دوره بیشتر از میانگین بود، افزایش در رشد بهره وری کلیه عوامل حدود نیم درصد تخمین زده شد. اگرچه ایالات متحده چشمگیرترین نمونه است، ولی سایر کشورها نیز از تاثیر مثبت سرمایه گذاری در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی بهره مند شده اند. شواهد نشان می دهد که تولید و گسترش این فناوری بازگشت سرمایه بالایی را برای کشورهای صنعتی و در حال توسعه داشته است. برای نمونه، بازگشت سرمایه مالزی از سرمایه گذاری در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات ۸/۴۴ درصد در سال ۲۰۰۳ بوده است که حدود سه برابر بازگشت سرمایه گذاری ها در سایر بخش های اقتصادی است که مقدار آن ۴/۱۵ درصد است.

تاثیرات اقتصادی فناوری اطلاعات و ارتباطات:

فناوری اطلاعات و ارتباطات از سه طریق می تواند به رشد اقتصادی تاثیر بگذارد:

(۱) رشد بهره وری کلیه عوامل تولید در بخشهای تولید کننده کالا و خدمات حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات؛^۲

یکی از جنبه های انقلاب فناوری اطلاعات و ارتباطات، رشد قابل توجه بهره وری کلیه عوامل تولید در صنایع تولید کننده محصولات فناوری اطلاعات و ارتباطات است. این رشد خارق العاده ناشی از پیشرفت سریع فناوری در این بخش از صنعت بوده است. از مهمترین نمونه های رشد سریع فناوری در این صنعت، رشد سریع قدرت محاسبه محصولات جدید فناوری اطلاعات و ارتباطات است. طبق "قانون مور" قدرت محاسباتی ریزپردازنده ها هر ۱۸ ماه دو برابر می شود. چنین سرعت بالایی در پیشرفت فناوری معادل رشد سریع بهره وری کلیه عوامل در بخش تولید کننده محصولات فناوری اطلاعات و ارتباطات است که به نوبه خود موجب رشد میانگین بهره وری کلیه عوامل کل اقتصاد می شود.

(۲) تعمیق سرمایه^۳ (Capital Deepening)

جنبه دیگری که فناوری اطلاعات و ارتباطات از آن طریق به رشد اقتصادی کمک می کند، جذب سطح بالایی از سرمایه به بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات است که باعث تولید محصولات جدید و افت قیمت محصولات فناوری اطلاعات و ارتباطات می شود.

(۳) رشد بهره وری کلیه عوامل تولید در سایر بخش های اقتصادی از طریق سازماندهی مجدد و به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات.

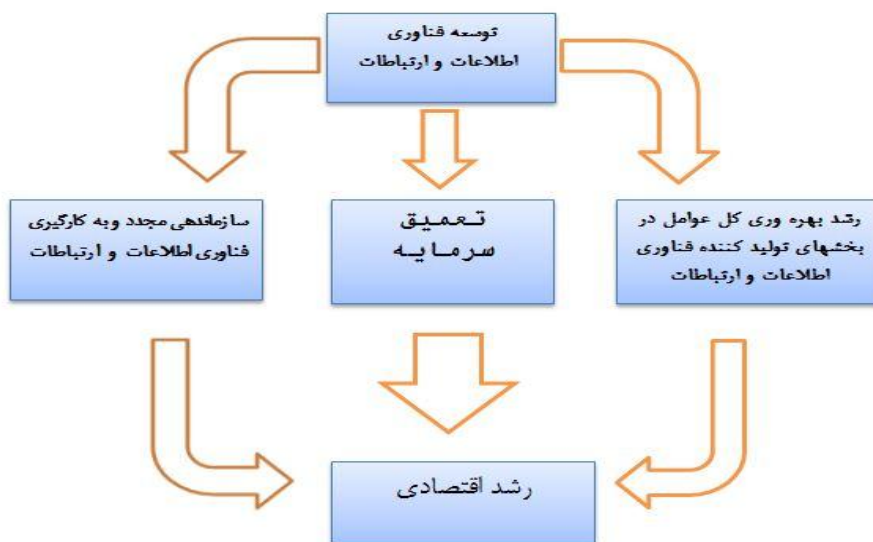
^۱ گزارش "بررسی تاثیر افزایش پهنای باند بر تولید ناخالص داخلی"، دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، دی ماه ۱۳۹۳

^۲ گزارش "بهره وری با رویکرد اجرایی در سال ۱۳۹۳"، دفتر بررسی های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، فروردین ماه ۱۳۹۳

^۳ افزایش استفاده از سرمایه در مقایسه با نیروی کار در یک واحد تولیدی

سومین جنبه از تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی، تاثیرات بلندمدت آن است که علی رغم بلندمدت بودن، تاثیرات عمیقی در پیشرفت و تحول جامعه دارد. پیشرفت های فناوری اطلاعات و ارتباطات پتانسیل بسیار بالایی در سازماندهی مجدد تولید و توزیع محصولات، خدمات و نحوه فعالیت های اجتماعی دارند. شایان توجه است که چنین دگرگونی هایی در امور و روال انجام کارهای تولیدی، خدماتی و اجتماعی را قبلاً با ظهور موتورهای الکتریکی، تلفن و تلگراف تجربه کرده ایم، ولی به نظر می رسد محصولات فناوری اطلاعات و ارتباطات این بار تحولات عمیق تری ایجاد خواهند کرد. این تغییرات به تسهیل و تسریع انجام امور و افزایش کارایی و بهره وری اقتصادی بسیار کمک خواهند کرد.

نمودار ۸: توسعه فناوری اطلاعات و تاثیر آن بر رشد اقتصادی

ب- مطالعه "وومین خوانگ"

مطالعه ارزشمندی توسط «وو مین خوانگ» در دانشکده علوم اقتصاد دانشگاه هاروارد آمریکا در سال ۲۰۰۴ در مورد فناوری اطلاعات و ارتباطات و رشد اقتصاد جهانی صورت گرفته است. این مطالعه در مورد ۵۰ کشور انجام گرفته است که در شش گروه زیر طبقه بندی شده اند:

- ۱) گروه ۷: کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، انگلستان، و ایالات متحده
- ۲) ۱۵ کشور صنعتی غیر گروه ۷: استرالیا، اتریش، بلژیک، دانمارک، فنلاند، یونان، ایرلند، رژیم صهیونیستی، هلند، نیوزیلند، نروژ، پرتغال، اسپانیا، سوئد، و سوئیس.
- ۳) کشورهای آسیایی در حال توسعه (۱۱ کشور): چین، هنگ کنگ، هند، اندونزی، کره، مالزی، فیلیپین، سنگاپور، تایوان، تایلند، و ویتنام.
- ۴) آمریکای لاتین (۶ کشور): آرژانتین، برزیل، شیلی، کلمبیا، مکزیک، و ونزوئلا.
- ۵) اروپای شرقی (۸ کشور): بلغارستان، چک، مجارستان، لهستان، رومانی، روسیه، اسلواکی، و اسلونی.
- ۶) سایر کشورها (۳ کشور): مصر، آفریقای جنوبی، ترکیه.

نتایج این مطالعه در سه گروه عمده زیر طبقه بندی می شوند که به ترتیب توضیح داده خواهند شد:

منابع رشد اقتصادی و تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات؛

عوامل تعیین کننده در تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات به رشد اقتصادی؛

تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد اقتصادی.

- ۱) منابع رشد اقتصادی و تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات: این گروه از نتایج تصویر جامعی از منابع رشد اقتصادی و رشد بهره وری نیروی انسانی، شامل تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات و سه بخش عمده آن (سخت افزار، نرم افزار، تجهیزات مخابراتی) برای ۵۰ اقتصاد در دو دوره ۱۹۹۰-۱۹۹۵ و ۱۹۹۵-۲۰۰۰ فراهم می کند. نتایج به صورت خلاصه در این بخش ارائه می شوند:

جدول شماره ۵۱: سهم فاوا از رشد اقتصادی در بازه های زمانی مختلف

بازه زمانی	سهم فاوا از رشد اقتصادی
۱۹۹۰ - ۱۹۹۵	۴٫۶
۱۹۹۵ - ۲۰۰۰	۸٫۱۱

جدول شماره ۵۲: اثر فاوا بر رشد اقتصادی در بازه های زمانی مختلف

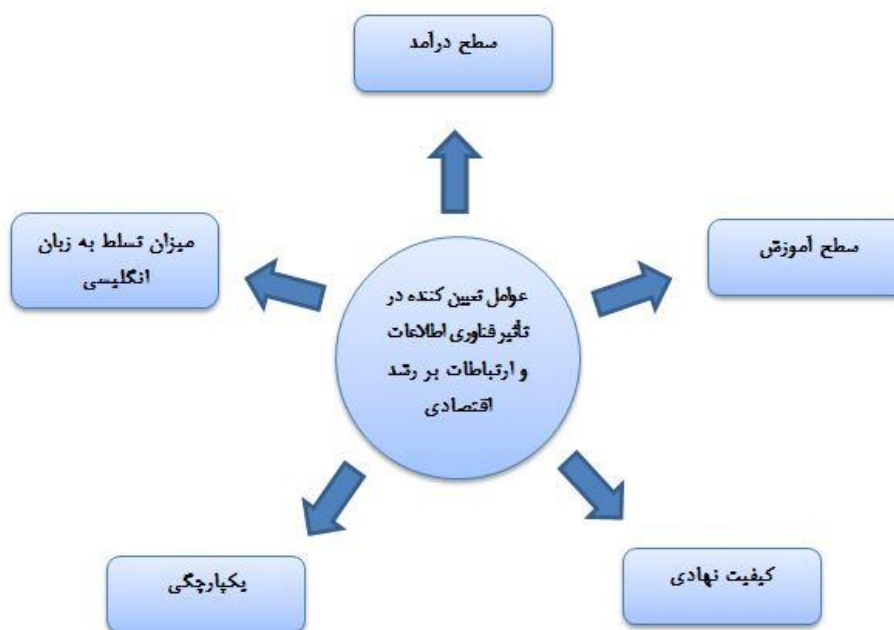
بازه زمانی	اثر فاوا بر رشد اقتصادی
۱۹۹۰ - ۱۹۹۵	۴٫۳۹
۱۹۹۵ - ۲۰۰۰	۶٫۶۴

جدول شماره ۵۳: ضریب افزایش تاثیر فاوا بر رشد اقتصادی

منطقه	ضریب افزایش تاثیر فاوا بر رشد اقتصادی
میانگین جهانی	۲٫۱
گروه ۷	۲٫۱
۱۵ کشور صنعتی خارج از گروه ۷	۲٫۴
۱۱ کشور در حال توسعه آسیایی	۲٫۰
۶ کشور آمریکای لاتین	۲٫۲
۸ کشور اروپای شرقی	۲٫۱

(۲) عوامل تعیین کننده در تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات: گروه دوم از نتایج، معطوف به عوامل تعیین کننده تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات به رشد خروجی می شود. نتایج نشان می دهند که سطح درآمد، آموزش، کیفیت نهادی، یکپارچگی (ادغام در اقتصادی جهانی)، و میزان تسلط به زبان انگلیسی فاکتورهای مهم و تعیین کننده واریانس موجود در میزان کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات به رشد خروجی در کشورها طی دهه ۹۰ بوده اند. علاوه بر این، تاثیر کیفیت نهادی، یکپارچگی، و تسلط به زبان انگلیسی در نیمه دوم دهه ۹۰ به طور قابل توجهی زیاد شده است.

نمودار ۹: عوامل تعیین کننده در تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد اقتصادی

۳) تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد اقتصادی: گروه سوم از نتایج شامل ارزیابی تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد اقتصادی و رشد بهره وری نیروی انسانی است. یافته های مهم به قرار زیر هستند:

الف) سهم تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی: سهم فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی از میانگین ۴/۶ درصد در دوره ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۵ به ۸/۱۱ درصد در دوره ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰ افزایش یافته و تقریباً دو برابر شده است. علاوه بر این، کشورها با بیشترین سهم در تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در رشد اقتصادی شامل ایالات متحده و کانادا (با سهمی بیشتر از ۱۵ درصد در هر دو دوره) و ژاپن، نیوزیلند، آلمان، بریتانیا، هلند، استرالیا، فرانسه و بلژیک (با سهمی بیشتر از ۱۰ درصد در هر دو دوره) هستند.

ب) اثر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد اقتصادی: سرمایه فناوری اطلاعات و ارتباطات تاثیر علت و معلولی روشنی بر رشد اقتصادی دارد. به طور واضح می توان اشاره کرد که ۱۰ درصد افزایش در سهم سرمایه فناوری اطلاعات و ارتباطات، به طور میانگین باعث افزایش ۴/۰ درصدی رشد اقتصادی می شود.

ج) اثر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر کیفیت رشد اقتصادی: فناوری اطلاعات و ارتباطات در مقایسه با سرمایه متداول و سنتی در رشد و شکوفایی اقتصادی و بهره وری، تاثیر بیشتری دارد. افزایش سرمایه سرانه فناوری اطلاعات و ارتباطات به یک اقتصاد اجازه می دهد تا از نرخ رشد بالاتری به ازای سطح مشخصی از رشد در ورودی سرمایه و نیروی کار بهره مند شود. به عبارت دیگر، سرمایه فناوری اطلاعات و ارتباطات بازگشت بیشتری دارد.

د) اثر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد بهره وری کلیه عوامل تولید: در حالی که فناوری اطلاعات و ارتباطات همبستگی قوی با رشد اقتصادی دارد، همبستگی آن با بهره وری کلیه عوامل به لحاظ آماری برای کل مجموعه ۵۰ کشور قابل توجه نیست. به هر حال، همبستگی میان فناوری اطلاعات و ارتباطات و بهره وری کلیه عوامل برای گروه ۷ و سایر گروه ها شواهد اولیه ای را فراهم می آورد که نشان دهنده تاثیر قابل توجه فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد بهره وری کلیه عوامل در برخی اقتصادهای مشخص هستند. این نتایج بیانگر این مطلب هستند که فناوری اطلاعات و ارتباطات ممکن است تاثیر مثبت قابل توجهی بر رشد بهره وری کلیه عوامل از طریق اثرات سرریز آن برای اقتصادهایی با اندازه بزرگ و سطح بالایی از تجمیع سرمایه سرانه فناوری اطلاعات و ارتباطات برای این کشورها داشته باشد مانند کشورهای گروه ۷.

نتیجه گیری

با توجه به مطالبی که از دو مطالعه معتبر و جهانی ارائه گردید، می‌توان این چنین نتیجه‌گیری کرد که رشد اقتصادی در سطح جهانی و منطقه‌ای به طور واضح از فناوری اطلاعات و ارتباطات تاثیر پذیرفته‌است. این تاثیر از دهه ۹۰ میلادی نمایان گردید و در سال‌های اخیر کاملاً مشهود شده‌است. با توجه به چند نمونه از آمار و ارقامی که در این نوشتار ارائه گردید می‌توان ابعاد و میزان این تاثیرات را دریافت. این آمار و ارقام کمک می‌کنند با واقع‌بینی در برنامه‌ریزی برای توسعه کشور از فناوری اطلاعات و ارتباطات به نحو موثری استفاده شود.

منابع و مراجع

- ♦ سازمان بورس اوراق بهادار www.tse.ir و www.irbourse.com
- ♦ شرکت فرابورس ایران www.ifb.ir
- ♦ www.codal.ir
- ♦ درگاه‌های اینترنتی شرکت‌های حاضر در بازارهای بورس اوراق بهادار مانند شرکت‌های فناوا، افرا، پست بانک و ....
- ♦ گزارش " جایگاه شرکت‌های بخش فاوا در بورس اوراق بهادار در پاییز سال ۹۴ " دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات دی ماه سال ۱۳۹۴
- ♦ ترجمه " مقاله سرمایه‌گذاری بر روی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در اقتصادهای نوظهور "، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، دی ماه ۱۳۹۳
- ♦ گزارش " بررسی تاثیر افزایش پهنای باند بر تولید ناخالص داخلی "، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، دی ماه ۱۳۹۳
- ♦ گزارش " بهره‌وری با رویکرد اجرایی در سال ۱۳۹۳ "، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، فروردین ماه ۱۳۹۳
- ♦ گزارش " شبکه ملی اطلاعات: گام نخست - معرفی "، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، بهمن ماه ۱۳۹۳
- ♦ گزارش " شبکه ملی اطلاعات: اولویت و جوه اداره شده "، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، اردیبهشت ماه ۱۳۹۴
- ♦ گزارش " راهبری سرمایه‌ها برای شبکه ملی اطلاعات "، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، خرداد ماه ۱۳۹۴
- ♦ گزارش " دولت الکترونیک، میانبر تحقق شبکه ملی اطلاعات "، دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مرداد ماه ۱۳۹۴
- ♦ گزارش " کاربری: شاخصی برای تحلیل ظرفیت شبکه " دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، بهمن ماه ۱۳۹۴
- ♦ گزارش " شبکه ملی اطلاعات: ساماندهی کسب و کارهای حوزه محتوا " دفتر بررسی‌های فنی و اقتصادی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، فروردین ماه ۱۳۹۵

ⁱ - https://en.wikipedia.org/wiki/Lisbon_Strategy

ⁱⁱ - ICTs and Climate Change Mitigation in Developing Countries by Helen Roeth & Leena Wokeck with Richard Heeks

ⁱⁱⁱ - Czernich, Nina / Falck, Oliver / Kretschmer, Tobias / Woessmann, Ludger (2009)

^{iv} - Productivity Commission (2004), ICT use and Productivity: A Synthesis from Studies of Australian Firms, Productivity Commission Research Paper, Canberra <http://www.pc.gov.au/research/commission/ict-use>

^v - <http://www.oecd.org/dataoecd/6/3/40605524.pdf> (Graph, page 23, Contributions to growth of GDP, 1985–2001 and 2001–2006)

^{vi} - McKinsey Global Institute report (2011), Internet matters: The Net's sweeping impact on growth, jobs, and prosperity, http://www.mckinsey.com/mgi/publications/internet_matters/index.asp

^{vii} - Deloitte Access Economics (2011), The Connected Continent report, <http://connected-continent.appspot.com/media/illustrations/download.pdf>

^{viii} Grattan Institute (2011), Australia's Productivity Challenge report, <http://grattan.edu.au/publications/reports/post/australia-s-productivity-challenge/>

^{ix} - Telstra (2012), Telstra Productivity Indicator Report, http://productivity.telstraenterprise.com/index.html?ti=td_tc-res-ins-tent-prodindlanding_2_012productivityindicator0312

^x - <http://www.finance.gov.au/e-government/strategy-and-governance/ict-reform-program.html>

^{xi} - <http://www.nbn.gov.au/frequently-asked-questions/#a533>

^{xii} - <http://www.nbnco.com.au/assets/documents/nbn-co-corporate-plan-6-aug-2012.pdf>

^{xiii} - <http://www.nbn.gov.au/the-vision/digitaleconomystrategy/>